STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 03449

SHTOT FUN PALATSN

Yizkhak Berliner

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

מיט ליבע און פריינטשאפט
דעם גרויסן אידישן קינסטלער
מאָריס שוואַרץ
אין אנדענק פון אונזער
באגעגעניש אין מעקסיקע.
יצחק בערליבער
אפריל 18, 1941.

שטאט
פון
פאלאצן

לידער און פאעמעס
פון
יצחק בערליבער

COLLECTION
OF
WILLIAM
MERCUR

פארלאג „דער וועג"
מעקסיקע 1936

צייכענונגען

פון

דיעגא ריווערא

פארוואָרט

ווינטן זענען נישט אַלע מאָל אַן אַנשיקעניש. אָפט זענען זיי טרעגער פון פרוכטבאַרע זוימען, וועמען ווינטן פאַרטראָגן אויף הונדערטער מײַלן ווײַט.

זעסט אַמאָל אַ בלום אין אַ ווײַסטעניש און וואונדערסט זיך: ווער האָט זי געבראַכט אַהער און פון וואַנען קומט זי, די שיינע פלאַנץ אין אַזאַ אָרט?

— דער ווינט האָט זי אויסגעריסן פון איר היים און זי פאַר־שליידערט אַהער. און דאָ, דווקא אין דער ווײַסטעניש, איז זי זיך צעוואַקסן, האָט זיך צעבליט שענער און פולער ווי די פלאַנצן פון איר היים.

אונזער יונגער ישוב, קוים פופצן יאָר אַלט, באַשטייט פון מענטשן, וועלכע זענען אַרויסגעריסן געוואָרן פון פיל מזרח־אייראָפּעאישע לענדער און פאַרוואָרפן געוואָרן אין אַ העק.

ווער האָט עס געחלומט, אַז פופצן יאָר שפּעטער וועט מען דאָ אַנטרעפן אַזעלכע שיינע בלומען?

אַז דעם וואַסער, פון וועלכן מיר טרינקען דורות־לאַנג; אַז די קלימאַטישע איינגנשאַפטן, אין וועלכע מיר זענען געבוירן און דערצויגן געוואָרן; אַז דער סביבה, אין וועלכער מיר וואָלטן זיך געדאַרפט אויסוואַרעמען, — אַז דעם אַלעם, וואָס מיר רופן קולטורעל־אידיש לעבן, זענען מיר געוואַקסן און זיך צעבליט אויף אַזוי פיל, אַז מ׳האָט שוין אויף קוקן אויף אונז, ווי אויף אַ מוזשיניקל, וועמען מ׳דאַרף דערציען, מדריך זײַן, נאָר ווי אויף אַ גלײַכן ברודער, וועמען מ׳האַלט אין איין דערמאָנען זײַנע פליכטן...

ס׳האָט נאָך אָבער געפעלט דער אָפיציעלער פּאַספּאָרט, דער פּאַס־

פּאַרט, מיט וועלכן מיר דאַרפֿן זיך פֿאַרשטעלן ביים רעגיסטרירט ווערן אין דער גרויסער ליטעראַרישער משפּחה פֿון אונזער צעזייט און צעשפּרייט פֿאָלק.

און אויף יצחק בערלינערן איז אויסגעפֿאַלן דער כבוד דעם פּאַס־פּאַרט אויסצושטעלן.

די ערשטע ניט־זיכערע טריט האָט ער געשטעלט אין דער אַלטער היים.

און צוזאַמען מיט טויזנטער אַנדערע איז ער אַרויסגעריסן געוואָרן פֿון יענער אומגעבונג און פֿאַרשליידערט געוואָרן אין אַ „העק" און זיך איינגעוואָרצלט ווי קיינער פֿון אונז.

ער איז טאַקע דער מעקסיקאַנישסטער צווישן אונז.

אין זיינע לידער דעקט בערלינער פֿאַר אונז אויף די אינטימסטע ווינקעלאַך פֿון דער מעקסיקאַנער נשמה. דער, וואָס קען אים נישט, וועט קוים גלייבן, אַז אַזוי קען פֿילן און מיטפֿילן אַ אידישער אימיגראַנט, וואָס געפֿינט זיך דאָ קוים פֿערצן יאָר.

אומזיסט וועט איר אויך זוכן ביי בערלינערן דעם אידיש־נאַציאָנאַלן מאָטיוו. טיילמאָל וואונדערסטו זיך: וואו איז דער שורש? וואו איז די יניקה, פֿון וועלכער ער האָט געזויגן צוזאַמען מיט זיין מוטערס מילך, אין לאַדזש אויפֿן באַלוט?

סיידן מ'זאָל דעם אומעט, דעם טרויער, וואָס ווייט פֿון זיינע לידער, צושרייבן דעם אידישן שטריך אין זיין שאַפֿן.

נישטאָ ביי אים די האָפֿערדיקייט פֿון אַ דיכטער פֿון אַ פֿריי פֿאָלק, וואָס זעט זון, ליכטיקע זון, צעשפּרייט אויף אַלע וועגן.

ביי אים — „גליט די ערד אונטער זוניקן פֿלאַם". די זון גלעט נישט, וואַרעמט נישט, נאָר גליט.

און דעם גרויסן אומעט פֿון אַ קינד פֿון דעם פֿאָלק, וואָס קען נישט, צוליב זיין גרויסן ווייי, פֿילן די שיינקייט פֿון דער וועלט, וואָס אפֿילו פֿרייד איז אויך ביי אים „עלנטע פֿרייד" — טראָגט ער אַריבער אויף די אָרעמע מאַסן, אויף די הונגעריקע, קראַנקע, אַרויסגעשטויסענע פֿון דער געזעלשאַפֿט. זיי ווידמעט ער כמעט אַלע זיינע לידער, זיין גאַנץ נשמה־געפֿיל.

און אפֿשר טאַקע דערפֿאַר, ווייל ער האָט דאָ, אין זוניקן לאַנד, אַזוי פֿיל טרויער און אַזוי פֿיל אומעט געזען, דערפֿאַר ווייל ער פֿילט אַזוי שטאַרק מיט די צעווייטיקטע נשמה פֿון זיינע העלדן, האָט ער זיך שטאַרקער פֿאַרוואָרצלט פֿון אַלע אַנדערע?

„אויף דער זייט ים
האָב איך טיף שוין פּראָוואַרצלט מיין שטאַם". —

קיינער פון אונז קען עס אַזוי אַמתדיק נישט זאָגן ווי יצחק בער־לינער, ווייל קיינער פון אונז האָט נישט אַזוי אַריינגעאָטעמט דעם טרויער פון מעקסיקאַנישן פאָלק, זיך אַזוי נשמהדיק־ווייטיקלעך צוזאַמענגעלעבט מיט אים, ווי יצחק בערלינער.

די מאָדערנע פּאָעזיע האָט אין די לעצטע יאָרן דורכגעמאַכט פיל וואַנדלונגען.

אַלטע, פּשוטע פאָרמען — פּאַרוואָרפן. די נייע האַלט מען אין איין בייטן. ס'איז שוין געקומען אַזוי ווייט, אַז אַ גרויסער טייל פון דער מאָדערנער פּאָעזיע דערפילט היינט די פונקציע פון אַן אַפּענדיק — אַן איבעריקע זאַך. נישט זי איז טיף, נישט פאַרשטענדלעך און נישט מוזיקאַליש פאַר אונזער אויער, וואָס האָט אַנדערע נאָטן געהערט.

בערלינער איז נישט „דאָס לעצטע וואָרט פון דער מאָדע". אויף וויפיל בערלינער איז נישט „אַלטמאָדיש", פּונקט אויף אַזוי פיל איז ער נישט מאָדערן. ער זינגט מיט אַ פּשוטע האַרציקע שפּראַך און מיט אַ סך געפיל.

דעריבער לאָזן זיינע פּערזן אַ טיפן רושם. דעריבער ווילט זיך זיי לייענען איינמאָל און נאָכאַמאָל און אַ דריט מאָל און אפילו ביים צענטן מאָל ווערסטו נישט מיד צו לייענען דאָס זעלבע ליד.

איך האָב אומצאָליקע מאָל געלייענט זיין פּאָעמע „טעפּיטאָ" (עט־לעכע סטראָפן געדענק איך אפילו אויסנווייניק) און לאָז קיינמאָל נישט דורך די געלעגנהייט צו לייענען די דאָזיקע פּאָעמע, די שענסטע פּערל פון דעם בוך, נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל.

איך וויים נישט וואָס דאַרט פריער צו באַוואונדערן: די בילד־לעכקייט פון דעם גרויזאַמער נויט, די גרויזאַמקייט, וועמענס שולד ס'איז די נויט, די שטאַרקייט פון פּערז, צי די מעלאָדיע, וואָס זינגט אַרויס פון יעדער שורה.

איינס איז אָבער זיכער: בערלינער איז אַ גרויסער טאַלאַנט, איי־נער פון יענע טאַלאַנטן, וועמענס ביישפּילן מיר האָבן נישט פיל אין אונזער יונגער ליטעראַטור.

אין כמות איז עס דאָס דריטע בוך, וואָס דערשיינט אין אונזער נייעם ישוב פון אונזערע דיכטער.

אין איכות איז עס אָבער דאָס ערשטע.

דאָס ערשטע גרויסע ווערק, טיפּיש־מעקסיקאַניש, וואָס אַ יונגער אידישער דיכטער פון מעקסיקע גיט אַרויס אין דעם נייעם לאַנד.

און ווייל דאָס דאַזיקע בוך איז דורך־און־דורך מעקסיקאַניש און ווייל דאָס בוך איז אַ שאַפונג פון איינעם פון די טויזנטער אימיגראַנטן און נישט פון אַזאַ, וועלכער האָט דאָ די ליכט פון דער זון צום ערשטן מאָל דערזען, איז עס טאָפּלט ליב און טאָפּלט טייער. ווייל דאָס בוך איז אַן איבעריקער באַווייז, אַז מיר בינדן זיך צו צום לאַנד וואו מיר וואוינען, צו דעם לאַנד, וואוהין די נויט האָט אונז פאַרוואָרפן.

מיטן דערשיינען פון דאַזיקן בוך, פייערט דאָס קולטורעלע אידישע מעקסיקע אַ גרויסן יום־טוב.

מיר זענען באַזונדער צופרידן, וואָס איינער פון די טיפּישסטע מעקסיקאַנער קינסטלער און וועלט־באַרימטער מאָלער, דיעגאָ ריווערא, האָט, ווי אַ פאַרשטייער פון דער מעקסיקאַנישער קולטורעלער וועלט, זיך אַנגעשלאָסן אין דאַזיקן יום־טוב, מיט זיינע ספּעציעלע צייכענונגען פאַר דעם דאַזיקן בוך.

מ. ראָזענבערג

יצחק בערלינער געזען דורך דיעגאָ ריוועראַ

א מתנה מײנע קינדערלאך

מַלכּה און דוד לײבֿ

אויף דער זייט ים

אויף דער זײַט ים

אויף דער זײַט ים
גליט די ערד אונטער זוניקן פּלאַם
מיט באַזומערטן, אײביקן גרין.
גייען יאָרן — מען ווייסט ניט וואוהין —
אין אַ רואיק־פֿאַמעלעכן גאַנג,
ווי די אײזעלאָך פּוילע און מיד,
ווי אַ שטיל און צעצויגן געזאַנג
פֿון אַ דאָרפֿיש און אומעטיק ליד — —
און אין האַרץ אַזאַ גרויסער פֿאַרלאַנג
ליגט און צאַפּלט און וויגט זיך און וויגט,
ווי אויף שפּיזוועבס געפֿאַנגען אַ פֿליג.

יצחק בערלינער

אויף דער זייט ים
זיינען אויך ברייטע פעלדער פאראַן,
וואו עס שטייט אזוי שטייף יעדער זאַנג
אונטער טראָפּישן פייער־געשיט
און וואַרט אויפן סערפּן־געקלאַנג
צו פאַלן פון שניטערס א שניט
און דערנאָך, אונטער שלעסער פאַרמאַכט,
אין די שייערן פולע מיט זעט.
און אין שטעט, אַזוי טאָג אזוי נאַכט, —
וויינען קינדער אין שטומען געבעט,
פאַלן מענטשן פון הונגער פאַרשמאַכט.

שטאָט פון פּאַלאַצן

אויף דער זייט ים
פּירט דאָס לעבן אַ שפּאַן נאָך אַ שפּאַן
אינם רואיקן גאַנג פוילע טעג
צו אַ ווייטן פאַרנעפּלטן וועג; —
און נאָך יעטוועדן טראָט, וואָס עס גיט,
ווערט אַ חלום צעקוועטשט אין די טריט...
און די אייביקע, זוניקע צייט
שטעלט ניט אָפּ'עט דאָס גיין אינדערמיט,
פּלעכט פון טויטע חלומות אַ קייט
און זי וואַנדערט אַרום און זי קריכט, —
שלעפּט אַ וואָגיקע קייט נאָך זיך מיט...

יצחק בערלינער

אויף דער זייט ים

גיסט זיך אויך אַזוי פּליסיק דער סם
אין צעבראָכענע היימען, וואו ס׳ליגט
אַזאַ נויט אַזאַ בייזע און שטיקט.
אַזאַ פֿינצטערניש ליגט דאָ אויף שוועלן,
כאָטש עס ליכטיקט די זון אַזוי העל.
שיט פֿאַנאַנדער רויט-גאָלדענע קרעלן — —
זייַנען שטראַלן פֿאַרביסן און קאַרג;
זיי באַגילטן דעם שטיינערנעם באַרג,
נאָר פֿאַר מענטשן, וואָס וועלקן אין טאָל, —
גיסט זיך סם פֿון צעגאָסענעם שטאָל.

שטאָט פון פּאַלאַצן

אויף דער זייט ים
איז אַ קערפּער אין הויזן א מאַן,
איז נקמה דער גרעסטער באַגער,
איז אַ מעסער פּאַר ברויט — אַ געווער...
צי אויף באַרג, צי אויף פעלד, צי אין טאָל
שפּילט אַ לעבן פון מענטש ניט קיין ראָל —
ס׳לעבן מענטשן מיט אָטעם פון טאָג,
ס׳איז דער מאָרגן פאַרנעפּלט און וויסט —
און אין גרויען און בלינדן געיאָג
איז געווויסן אַן איבריקע פּלאָג — —
פּוילט נשמה פון מענטש אויפן מיסט...

יצחק בערלינער

אויף דער זייט ים
האָב איך טיף שוין פאַרוואָרצלט מיין שטאַם;
כאָטש מיין היים איז גאָר ווייט אין דער פרעמד, —
וויקלט איין מיך א זוניק געוועב,
איז אויף לייב מיינס מיר אייגן מיין העמד,
איז מיר אייגן מיין לעבן, וואָס כ'לעב...
ווי אַן אָדלער, וואָס פליט אין געיעג
איבער ריזיקע בערג אַזוי פלינק,
אַזוי פלי איך אַרום און איך שוועב
און איך טראָג מיט זיך ליכטיקע טעג
צו באַזוניקן ס'ליד, וואָס איך זינג.

חורבות דערמאָנען . . .

חורבות פון טעמפּלען
דערמאָנען
דאָס טראָמפּלען
און שפּאַנען
פון קריגער אויף פערד — גאַטשופּינעס —
געפּאַנצערטע ברוטן,
וואָס פלעגן,
ווי רעגן,
צעגיסן אינדיאַנישע בלוטן,
וואָס האָבן ברייטהאַרציקע פעלדער באַפעטיקט — —
און יעזוס, וואָס זיצט אין די הויכן
אין געטלעכן היכל,
ער האָט דורך קאַנאָנישע רויכן
געשיקט אַ פאַרבלוטיקטן שמייכל
צו זיינע עבדים און ווילדע חרטומים,
וואָס האָבן זיך גיריק געזעטיקט
מיט גליווערדיק בלוט אויף די צלמים — — —

חורבות פון קירכן
דערמאָנען: —

יצחק בערלינער

פון הייליקער ווירכעז
אויף טראַנעז
פון הימלישן זעגן,
מיט ליבשאַפט געצונדן;
פון מענטשן, וואָס זײַנען געלעגן
מיט וואונדן
צעגליטע,
ווי שעפּסן צו שחיטה,
אין קלויסטערשע פינצטערע היילן
אין קאַלטע,
געבונדן,
ווי גאַרבן — —

קלויסטערשע לעכער און שפּאַלטן
דערציילן
פון הייליקן שטאַרבן — — — —

אינדיאַנישע חורבות דערמאָנען: —
ציקלאָנען,
וואָס האָבן צעטריבן,
ווי שטויבן,
אַצטעקישן פרידן און גלויבן;
פון קייטן
געוויקלט אויף ווייב און אויף מאַן און אויף קינד
פאַר קיינעמס ניט זינד
צו באַצאָלן...

און שווערדן, פון אייזנס און שטאָלן,
זיי האָבן צעשניטן די לייבער
פון מענער און קינדער און ווייבער; — —
און פּריסטער —

שטאָט פון פּאַלאַצן

די געטלעכע היטער —
זיי האָבן מיט הייליקן פּליסטער
געשניטן די רו און די יאָרן,
ווי שניטער
אויף פעלדער דעם קאָרן.

נאָך איצט איז פאַראַנען,
נאָך איצטער איז גלוטיק
דער הייליקער צאָרן
פון שפּאַניער — — —

חורבות פון טעמפּלען
דערמאָנען: —
פאַרבלוטיקט
איז ערד פון אינדיאַנער...

יצחק בערלינער

דעסיערטאָ דע לאָס לעאָנעס

פון חורבהדיק־אַלטן קאָנוועגט,
פון ערד און פון אייזן און שטיין,
איך הער נאָך ס׳פארשטיקטע געוויין,
דאָס פינצטער געיאָמער, וואָס פאַלט
פון יעטוועדן ווינקל און שפּאַלט
און פויזעט ארום אויף די ווענט...

און ס׳דאכט זיך,—פון אַלטן קאָנוועגט
אַן אַלטער מאָנאַך — קאַפּוטשין —
ער שטרעקט זיינע הענט, ווי אַ שפּין
און פליסטערט פון ליפּן מיט שפּאָט:
„אַ מענטש האָט געלעסטערט אין גאָט״ — —
— — — — — — — — — — — —
אַ מענטש איז געוואָרן פארברענט — —
— — — — — — — — — — — —

פון שפּאַלטן פון אַלטן קאָנוועגט —
די שטים פון א גלחם געבעט: —
„די ליבע פון פרויען — אַ חטא — —
אָ, גאָט — ס׳איז דער מענטש אַזוי קליין״ — —
— — — — — — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

עס האָבן גלחים אַליין
די „זינדיקע" לייבער געשענדט — —
— — — — — — — — — — —

פון חורבהדיק־אַלטן קאַנוועגט —
אַ ציטער, אַ שאָרך און אַ רוף: —
„מיט צוואַנגען צעריסן דעם גוף,
די הענט אָפּגעריסן פון לייב,
די קינדער, די שוועסטער און ס'ווייב
צעשניטן די פיס און די הענט,

אין קייטן דאָס לייב איינגעשמידט,
צעצויגן אַ גליד נאָך אַ גליד,
ס'האָט טראָפן פון וואַסער געטראָפט,
געבויערט אַ לאָך אינם קאָפּ" — — — —
— — — — — — — — — — — —

עס פליסטערן היינט נאָך די ווענט
אין היילן פון אַלטן קאַנוועגט — — — —
— — — — — — — — — — — —

פון חורבהדיק־אַלטן קאַנוועגט
עס קריכן די שאָטנס ארוים —
אַ מחנה פון טויזנט די גרוים —
אַ גוף נאָך אַ גוף, ווי אַ שלאַנג — — — —
— — — — — — — — — — —

עס גייען באַזונדער אין גאַנג
די קעפּ און די פיס און די הענט — —
— — — — — — — — — — —

יצחק בערלינער

טעאָטיהואַקאַן

טויזנטיאָריקע און שטיינער-שטומע פּיראַמידן
אין מיט פון בערג און שווייגנדיקע פּלאַכן, —
וויפיל תּפילות, וויפיל סודותדיקע שבֿחן
האָט אויסגעזונגען דאָ אויף אייך אַ פֿאָלק אין פרידן? — —

איך האָב דאָס שווייגן אייערס טיף אין זיך ארייַנגעשלונגען — —
איך ווייס נאָר, אַז צוריק מיט צענדליקער יאָרהונדערט
עס האָט אַ פֿאָלק, פון פעלקער אָפּגעזונדערט,
צו אומבאַקאַנטע געטער ליבן אויסגעזונגען.

און אפשר האָט מיין עלטער-עלטער-זיידע דאָ אויף אייך געטראָטן
און האָט געלאָזן בירושה אין מיין בלוט אַ סוד אַ ווייטן, — —
און אפשר ליגט מיין אורשפרונג אונטער שטיינער אייערע פֿאַרשאָטן
אין שווייגן אייביקן דורך לויף פון אומענדלעכע צייטן? — — —

ווער זיינען עס געווען די וואונדערלעכע ריזן, די גבורים,
וואָס האָבן אויסגעלייגט די שווערע שטיינער און גראַניטן? — —
פעלקער עלטערע און אַלטע האָבן פעלקער נייערע געבוירן,
נאָר ס'האָבן דאָ די פּיראַמידן זייער פּנים ניט געביטן — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

פּיראַמידן —
אפשר שטאַמען דיינע בויער פון עגיפּטן,
פון פעניציע,
צי פון אידן? — — — —

איך ווייס, עס האָט דאָ שפּאַניעס אינקוויזיציע
מיט איר קריסטלעך־היי־ליק גלויבן
איינגעפלעקט דעם נאָמען פון טאָלטעקן,
אָפּצושרעקן
גאַרער וועלט מיט ווילדקייט פון אינדיאַנער,
אויסצורויבן
שטילן פרידן,
אָפּצומעקן
פון דער ערד די פעלקער־שטאַמען — — — —
— — — — — — — — —

זון אויף פּיראַמידן —
פאַרדעקסט דעם סוד דעם אייביקן מיט דיינע פלאַמען — — — —

יצחק בערלינער

פּאָפּאָקאַטעפּעטל

פּאָפּאָ —
לייב פֿאַרשטיינערטער מיט פֿעל פֿון שניי, —
ס'שרייען פֿון דיין גוף די יאָרן טויזנטער
מיט שטום געשריי — —

אין באַגינענס ראָזלעך־בלוילעכע
הילט זון ארום דיין ווייסן קאָפּ
מיט פֿילקאָלירנדיקע שטרייפֿן,
ווי מיט בענדער.

ווינטן —
אומזעבאַרע מאָנסטערס אין גאַלאָפּ —
לויפֿן-אום אויף דיר אין הוילנדיקן פֿלינדער, —
לידער זינגען זיי און פֿייפֿן
פֿון אומבאַקאַנטע לענדער.

וויפֿיל סודות
ליגן טיף אין דיר באַהאַלטן,
אָנגעקליבענע
אין דורותדיקן יאָגן? — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

וויפיל צייכנס,
בלוט־פאַרשריבענע,
אויף יעדן שטיין באַזונדער? — — — —

כ׳וואָלט געוואָלט דו זאָלסט מיך, פּאָפּאָ,
ווי א שטיין,
אויף קערפּער דיינעם טראָגן — — — —
אפשר וואָלסטו אין מיין שטומקייט
אָנפאַרטרויט מיר דיינע וואונדער — — — —

פּאָפּאָ —
סודות־דיקער ווייסער ריז —
כ׳האָט זון, אין אוּנטיקע טונקעלע מינוטן,
געוואָרפן דיר א שפּיז
צעצונדענע — —

איצט זע איך,
ווי דורות, לאַנג פאַרשוואונדענע,
פון דיין חוט־השדרה
בלוטן — — — —

וויפיל גייער טרעטן אויף דיין ווייסער הויט? — — —
וויפיל גליענדיקע טריט? — — — —

ביי דיינע קנעכל
שפּרייזט אַרום דער טויט — — —
און אויף דיין רוקן
אזא קאַלטער, ווייסער וואונדער
בליט — — — —
— — — — — — — — —

יצחק בערלינער

ירושה - ברעקלאך פון אנאהואק

א מתנה מיין פריינט סאלאמאן האלע

האסט ליב זיך אפצושטעלן, קוקן אויף די אויסגעשניצטע פרוכנע-טירן
פון, מיט יארהונדערטער צוריק געבויטע, אפגעקראכענע געביידעס,
אויף יעדער שניצעריי און שטיינערנער סקולפטור פון גרויע מאנאסטירן, —
און יעדער שפאלט פון אויסגעפלאצטע ווענט דערציילט דאך דיר אזויפיל סודות.

ס'איז ליב דיר יעדער קאפ פון שטיין, די קאדיסעס, ס'איז ליב דיר זייער שאטן,
ס'איז ליב דיר יעדעס שטיקל היעראגליפן־שריפט צו צערטלען און צו כאוועז.
עס זינגען שטום פון יעדן שטיין ארויס די אלטע פרימיטיווע שבטים
מיט לאנג פארגעסענע סימפאניעס, שענער, ווי די נייעסטע פון בעטהאווען.

דו קוקסט אויף זיי מיט אזא תענוג, עפעס איז דיר אלץ דא אזוי אייגן...
און דיין איז אויך, פון פרעמדע ייידעס, אומבאקאנטע פרייד און צער און שרעקן;
ס'דערציילט דיר, פון אזויפיל מוט, מסירת נפש אויף באגראזטע וועגן,
קוואטעמאק מיטן קאפ באפעדערטן — דער לעצטער העלד פון די אצטעקן.

און ס'דאכט זיך דיר: דו זעסט נאך ווי עס גליען ווילד די פלאמענדיקע צונגען
אויף ברוינער הויט פון קיניגס פיס; עס טויבן אויף געפאנצערטע געשטאלטן;
הערנאן קארטעס, מיט אויגן בליציקע פון גייציקייט נאך גאלד געצוואונגען,
שרייט אוים באפעלעריש צום קרבן: זאג, דו הונט, וואו האסטו ס'גאלד באהאלטן? — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

און הואיטשילאָפּאָטשטלי — גאָט פון קריג — וואָס פּלעגט מיט מענטשן־בלוט זיך נערן,
קען איצט, מיט מאַטן בליק אין האַרטן, שווייגנדיקן שטיינקאָפּ, זיך נישט זעטן
מיט טריפנדיקן בלוט פון צאַפּלענדיקע הערצער אין די שטיינערדיקע רערן,
ווי דאַן, אין רויִע צייטן, ווען איין שבט פלעגט דעם צווייטן ווילד צעטרעטן — — —

אַנאַהואַק איז גרויס און דו פּאַרמאָגסט פון יעדן אידאַלאַ אַ צייכן,
נישט פרעמד איז דיר דער שטאַם פון יעדן שבט, פון נאַהאַאַס ביז די מאַיאַס — — —
איך וואָלט געוואָלט, ווי דו, דעם סוד פון רו, אין דורות־זוכעניש, דערגרייכן
און נישט וו׳אַן אָבל זאָל איך נאָכגיין די יאָרטויזנטער, ווי נאָך לויה׳ס — — —

צי זיינען דען פאַראַן אַזעלכענע, ווי דו, מיט רואיקע נאַטורן,
וואָס זאַמלען שטיינדעלאַך און קלויבן קרעלן פון פאַרשוואונדענע אַמאָלן? — —
דו האָסט זיך איינגעשלאָסן אין אַ טעמפּל פון פאַרגעסענע קולטורן,
אַזוי וו׳אַ שטראַל פון זון, וואָס נידערט דורך די שפּאַלטן אין די שוואַרצע טאָלן — — —

פאַר דיר איז יעדעס שטיקל שאַרבן פון אַ טאָפּ, אַ ליימענעם, אַן אַלטן,
אַ הייליקע קמיעה, וואָס גלאָזט דיר האָבן פעלקער פון פאַרצייטן — —
און וואָלסטו נאָר געקענט, דאַן וואָלסטו זיך פון וועלט פון הייַנטיקער באַהאַלטן
און מיט דיין ווען זיך צוריקגעקערט צום עבר סודותדיקן, ווייטן — — —

אויף פרעמ־ע ווענט איז דיר איינן דאָ געוואָרן יעדעס שטיקל עפּעס,
ירושה־ברעקלאַך — שטיינדעלאַך פאַרשימלטע און אַלטע מאָנאָסטירן — —
עס האָט דיין קינדהייט זיך נישט אויסגעבריט דאָ אויף די פלאַקערדיקע סטעפּעס,
פון וואַנדער־פיבער האָסט געלאָזט זיך, פּונקט ווי איך, ווי אַנדערע, פאַרפירן.

שטאָט פון פּאַלאַצן

שטאָט פון פּאַלאַצן

קאָנטראַסטן

שטאָט פון פּאַלאַצן, דו שטיינערנער קאַסטן
גערינגלט אין טאָל מיט אַ באַרגיקער קייט,
דייַן אײַנגעווייד פול איז מיט ווילדע קאָנטראַסטן
פון עלנט און הונגער און זעטיקער פרייד.

אויף דײַנע געפּלאַסטערטע גאַסן עס לויפן
טראַמווייען און אויטאָס אין אימפּעט־געיאָג;
פאַרמאָגסט אָבער געסלאַך, וו'אַ מיסטיקער הויפן,
וואו ס'וואַלגערט אַרום זיך אין שמאַטעס דער טאָג.

האָסט קלויסטערס און קירכעס אין דײַנע געדערים,
פון שטיין און פון מאַרמאָר די הייזער געבויט;
אין שטויביקע געסלאַך די מענטשן, ווי ווערים
אין ליימיקע שטיבלאַך — אין לעבער פון קויט...

יצחק בערלינער

דאָרט שטייען די הייזלאַך פון לייַמענע ציגל
מיט דעכלאַך פון ראָסטיקע בלעכן באַדעקט, —
אַ שטריק מיט אַ שמאַטע — פּאָר קינדער אַ וויגל...
און העמדער אויף לייבער — צעריסענע זעק — — — —

אין פּאַלאַץ פון שטיין הינטער אייזערנע שלעסער,
דאָס פּרוויאישע לייב איז באַצווינגן מיט זייד, —
מען צאַפּט און מען טרינקט דאָרט דעם ווייַן פון די פעסער,
אין שיכּרות צעטאַנצט זיך טאָג-טעגלעכע פרייד.

ביי ברוינע באַקאַלעס, אויף קויטיקע טרעפּלאַך,
איז זיידנס אויף קערפּער — דער זוניקער גלוט;
און ווייַן איז דאָרט — פּולקע אין לייַמענע טעפּלאַך — — —
פאַרטרינקט מען די נויט אין צעוואָרימטן בלוט...

אַ, שטאָט פון פּאַלאַצן, דו על:טקייט-טרעגער! —
ס'האָט כּשאַ אויף פּלייצעס ביי דיר זיך געמערט...
האָסט מענטשן, וואָס שלאָפן אויף ווייכן געלעגער,
נאָך מערער, — אויף בעטן פון מיכטיקער ערד...

אין די קויטיקע געסלאַך פון שטאָט

אין די קויטיקע געסלאַך פון שטאָט —
אינם אָפּקלאַנג פון רויש און געהילך
ליגן קינדער אויף קיינעמס באַראָט,
לעבּצן קינדער, — אביסעלע מילך.

אין די קויטיקע געסלאַך פון שטאָט —
אין באַקאַלעם פון ליים און פון מיסט,
זיינען מאַמעס, אויף אייגענעם גנאָד,
מיט פאַרדאַרטע און שלאַבריקע בריסט.

אין די קויטיקע געסלאַך פון שטאָט
ליגט דער הונגער ביי יעטווערן שפּאַן — —
און אויף פעלדער — מתנות פון גאָט —
איז צו עבּן אַזויפיל פאַראַן...

יצחק בערלינער

אין די קויטיקע געסלאַך פון שטאָט —
אויף פּאַפּיר, אויף פּעטאַטעס פון שטרוי
ליגן מענטשן, פון מענטשן פאַרשפּאָט,
איינגעטוליעט אין שטויביקן גרוי.

אין די קויטיקע געסלאַך פון שטאָט
האָט דער עלנט זיין פּאַלאַץ געבויט, —
אין די שטיבלאַך פון בלעך און פון דראָט
שוועבט ארום דאָרט א חלום פון ברויט...

שטאָט פון פּאַלאַצן

שטאָט מיט בלאָטיקע קאַלוזשעס

אַ, שטאָט מיט בלאָטיקע קאַלוזשעס, ווי די טייכן,
מיט ווענט מיט אָפּגעריסענע אויף נידעריקע כאַטעס — —
אויף קאַלטע טראָטואַרן, איינגעהילט אין שמאַטעס
די מענטשן דיינע גרויע, הונגעריקע שלייכן.

און קינדער קליינע וויינען, ציטערן און בלייכן,
זיי וואַלגערן זיך אום אויף שטינקענדיקע הויפן — —
איך וואָלט אַזוי געוואָלט פון דיר, אַ שטאָט, אַנטלויפן.
נישט בלייבן ס'זאָל פון מיינע שווערע טריט קיין צייכן.

אַזויפיל דורות האָבן אויף דיין גוף געטראָטן
און האַרטער ביזטו נאָך געוואָרן, שוואַרץ און העסלעך —
עס טאַנצט אַרום די נויט אויף דיינע קרומע געסלאַך.

דו האָסט אויף יעדן מויער וויסטן פּיין צעשאָטן,
אין הוימען עלנטע געמאַכט אַ בייזן חורבן
און איצט — אין יעדער שטוב זיך ראַנגלט דיינס אַ קרבן.

יצחק בערלינער

היימען

אין היימען דאָ האָט עלנט זיך, וו׳א פּיאַווקע איינגעגעסן
און קוקט ארויס פון ווענט פון ליימענע מיט וויסטע גרוילן — —
און וויפיל מענטשן אין די לעבער קריכן אום, ווי מאָלן,
וואָס האָבן אייגן לעבן — פּרוכנע העלצער — אויפגעפרעסן — — —

און ס׳דאכט זיך, אז ס׳האָט ווער דאָ אויסגעקלעפּט פון ליים געשטאַלטן,
וואָס וואַלגערן זיך אום אויף גאַסן — ערדישע רואינען — —
עס פירן אויך אַ הויזיש לעבן אויף די ווענט די שפּינען,
נאָר שפּל־מענטש — ער קען זיין חרפּה נישט פאַר גאָס באַהאַלטן...

און כאָטש דערציי׳ל עס פאַר דער גאָרער ברייטער וועלט, דערציי׳ל עס,
אַז וואוילער פון אַ מענטשן איז אַ הונט, וואָס האָט זיין בודע,
אַז ס׳לוינט זיך דאָ נישט קיינעם פאַר זיין שטאַרבן זאָגן ווידוי,
אַז מענטשן קענען דאָ נישט שטאַפּלען נידריקער פון שפלות...

צו וואָס דערציילן פאַר דער גאָרער וועלט, צו וואָס דערציילן? —
אַז וואוילער איז געווען דעם אורמענטש אין די בערג און היילן...

שטאָט פון פאַלאַצן

גראַטים

גראַטים —
דאָס גליען
פון זון אויף די שמאַטעס,
וואָס יענגען פון גופים פון מידע
אין ברודיקע צוויטן;
דאָס לייב אויסצוציען
וו'אַז איינזאַמער הונט ביי די פלויטן — — — —

גראַטים —
דער חלום פון ברויטן,
פון בלומען,
פון פעלד און פון בוימער און צווייגן;
גראַטים
צו שווייגן,
ווען ס'פלאַטערט ס'געשריי פונם גומען — — — —

יצחק בערלינער

דער עלנט, וואָס קריכט אין די שטיבער, —
אַ שאָטן אַ בלינדער —
לאָזט איבער
געוויין פאַר די קינדער,
דעם טרויער ביי מאַמעס,
אָנמעכטיקייט, זאָרג ביי די טאַטעס
און טונקעלע, לאַנגע מינוטן — —
דער וועג צו די פריידן פאַרצאַמט איז — — — —

וואָס שאַרט עס? —
דער הונגער, וואָס טריקנט די בלוטן,
איז גראַטים — — —

געסלאַך קרומע

געסלאַך קרומע. לעבערדיקע שוואַרצע ברוקן.
קליינע, נידעריקע ליליפּוטן־הייזלאַך
טירן, טירן — שוואַרצע לעבער, ווי פון מייזלאַך,
שטאַרן חושכדיק אין גאַס אריין און קוקן.

ס'קריכן פּיס און קערפּערס שמוציקע זיך בוקן,
ברוינע פּנים'ער מיט שטשירענדיקע ציינער,
זוכן וואו א מאָלצייט אויף די גרויע שטיינער.
און ס'קומען אָן פון אלע זייטן, ווי די מרוקן,

שווייגנדיקע און מיט שמייכלענדיקן טרויער,
זוכן א טאָרטיאַ וואו אויף טראָטואַרן,
צי אויף שוועלן שטיינערנע, ביי יעדן טויער.

קוקט גדלותדיק פּארבייגייער מיט קאַלטער גאווה
אויף קאַרטשענדיקן מענטש, אין איינזאַמע בולוואַרן,
מיט קעל פּארטריקנטער און לעכצנדיקער תאווה.

יצחק בערלינער

הויפן

אין לאנגע, שמאָלע הויפן ליגן טעג — סוכאַטניקעס — אין היץ און שפּייען אוים די לונגען...
אויף וועגט צעליינט דער עלנט פלעקן טונקעלע, ווי מאָזלען אויף א לייב אן איינגעדאַרטן...
עס ליגן הינט, מיט רוקנס צו דער ערד געטוליעט, און מיט פיסלאך אין דער הויך און וואַרטן
אויף פליגן זשומענדע, וואָס פאַלן אויף די נעזער זייערע און בלעקנדיקע צונגען.

ביי בעקנס שטיינערנע עס זיצן דיקע, ברויננע ווייבער, רייבן ברודנע וועש און סאָפּען.
ביי לעבער — טירן — אויף די פייערבלעכן זשארען בעבלאך זיך אין ליימיק־ברוינע טעפּלאך.
ווייס־האָריק־אַלטע זקנות זוכן מיט די דאַרע פינגער אין די האָר פון קינדערס קעפּלאך.
אויף שוועלן מיסטיקע פון פייכטער ערד עס ליגן מענער אויסגעצויגן פויל און כראָפּען.

מיט הויזעלאך צעפּליקט אויף הוילע לייבער, פונקט ווי שטיקלאך שמאַטעס צו פאַרלאַטען, —
עס שפּרינגען קינדער אום מיט קולות פריילעכע אין הויפן קראַנקע, פול מיט נויט און גרוילן,
און כ'פינקלען זיי די אויגן, ווי פון ליימיק ברוינע פּילקעס — שטיקלאך גלאַנצנדיקע קוילן.

א טאַכטער, מיט געפּאַרבטע ברעמען, ליפּן, פירט אין שטוב אריין איר אַלטן, ברוינעם טאַטן,
וואָס וואַקלט זיך, ווי'א האַלצן ליאַלקעלע, מיט נאַסער בלוזע, ווי אין בלאָטע איינגעטונקען,
און זידלט אים פאַרוואָס ער האָט אין פולקעריאַ דעם טאַסטאַן דעם לעצטן שוין פאַרטרונקען.

שטאָט פון פּאַלאַצן

טאַרטיעריאַ

א טיר אַן אָפּענע אינמיטן אָפּגעריסענע צוויי ווענט,
א טיר אַן אָפּענע, וואָס שטאַרט צום ווימלענדיקן גרויען ראַג — —
און אינעווייניק — זיבן ווייבער פּאַטשן מיט די ברוינע הענט
טאַרטיאַס קיילעכדיקע פון מאַיס — דאָס ברויט פון יעדן טאָג.

מיט ברוינע פּנימער פול קנייטשן, ווי זיגזאַגן אויסגעצאַקט,
עס שטייען זיבן ווייבער — אידאָלאָס פון קופּער און פון שטיין —
זיי זינגען לידער אומעטיקע צו צום פּאַטשנדיקן טאַקט,
א קינד אויף דר׳ערד, אין שמאַטעס איינגעוויקלט, העלפט זיי אין געוויין — — — —

אינמיטן שטוב — אַן אויוון אַ פּירקאַנטיקער פון גרויען ליים,
אויף אים — אַ שוואַרצע בלעך, וואָס טליעט זיך אין פייערדיקן רויט,
עס שטייען זיבן ווייבער דאָ צעשטעלט, אַן אייגן בעט און היים,
און באַקן גאַנצע טעג, מיט לידער אומעטיקע, ס׳פּרעמדע ברויט — — — —

יצחק בערלינער

אויף הארטן שטיין

אין אן אלטן, גרויען און צעריסע:עם כאלאט
פון א סאלדאט,
ליגט א מענטש. פארוויקלט נאקעט־ברודנעם גוף,
האלב אויף טראטואר און האלב אויף ברוק,
אינמיטן טאגיקן געשריי
און קינדערשן געוויין — —

ליגט א מענטש אזוי מיט קאפ אויף הארטן שטיין,
מיט אויגן צוויי —
שווארץ־פינקלדיקע שטיקלאך גלאז —
וואס קוקן פחדיק און הויל — — —

ליגט אזוי א מענטש אויף שטיינער אנגעשפארט — —
שטארט
א שיטער־בערדיק גאמבעלע מיט הערעלאך צערוקט —
א בערגעלע מיט הארבסטיק גראז — —
און אויף זיין פנים רוען שמייכלען
טיף באהאלטענע
אין קנייטשן פון פאררדום — — —
רינט סלינע פון זיין מויל,
ווי ס'וואסער פון געשפאלטע:ער
קאקאנום — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

מאַריהואַנאַ

דער וועג אַזוי בלאַטיק — —
אַ מענטש, אויף דער ערד אויף דער פייכטער,
שאַרט זיך פּוילטראַטיק
מיט פיס, ווי מיט שווערע געוויכטער — —
און אויגן, וואָס לייכטן, ווי לייכטער,
צעבלאָזן די פלעמלעך, וואָס פאַלן
אויף פּרוואַישע לייבער און לענדן,
אויף מיידלשע צאַרטע געזיכטער — — — —

פאַרפאַלן — —
ער קאָן נישט די בליקן אַפּווענדן — — —
צי קאָן דען אַ מענטש זיין אַ בעלן
צו לעשן אין אייגענע אויגן
דעם פלאַם פון עראָטיק? — — —
— — — — — — — —

עס רויכערט דער מענטש מאַריהואַנאַ —
נאַרקאָטיק — —

יצחק בערלינער

דער חלום ווערט וואָר אינם שפּאַנען, —
די ערד איז נישט בלאָטיק —
ער גייט אויף דיוואַנען,
וואָס לאָשטשען די פיס אים אין טרעטן;
ער הערט נישט דאָס קלאָגן,
דאָס בעטן
פון קינדער אויף קויטיקע ראָגן, —
עס שפּילן קוואַרטעטן — —
עס זינגען דאָ טויזנטער זינגער — — —
— — — — — — — —

א מענטש פאַלט פון הונגער? —
עס ציען זיך הענט אויס און מאָנען? —
עס טריקנט די הויט אויף געזיכטער? — — —
— — — — — — — —

עס פאַלט נישט קיין מענטש דאָ פון הונגער,
עס ציען קיין הענט זיך, וואָס מאָנען,
עס טריקנט קיין הויט אויף געזיכטער, —
א קייסער
א יונגער
אויף טראָנעי
פון רויטע און בלוטנדע ליכטער — —
נירוואַנאַ — — —
— — — — — — — —

עס רויכערט א מענטש מאַריהוואַנאַ —
נאַרקאָטיק —
און שפּאַנט אויף דיוואַנען —
אויף ערד, וואָס איז בלאָטיק — — —
— — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

וואַגאַבונדן

וואַגאַבונדן —
פאַרשפּאָטע פון לייט
און פון גאָט —
ווער האָט אייך געגרייט
פאַר דער שטאָט
צו פּיינען און וואונדן?...

וואַגאַבונדן —
מיט שמאַטעס
אויף גליאיקן לייב,
אָן טאַטעס,
אָן קינד און אָן ווייב —
ווער האָט אייך די אויגן צעצונדן?...

וואַגאַבונדן —
אין אייערע פלאַמיקע אויגן
ליגט טיף אַזאַ טונקעלער סוד...
ווער האָט אייך די פרייד אויסגעזויגן,
פאַר וועמעס געגנאָד?...

וואַגאַבונדן —
עס האָט אייך די שטאָט
צום מזבח פון נויט צוגעבונדן.

יצחק בערלינער

אַ ממזר

ווען דו ביזט געבוירן, קינד מיינס פון די קויטן,
האָט דיך שוין דער עלנט צו זיין ברוסט געקלאַמערט,
און ביי חורבה־הייזלאַך און ביי גרויע פּלויטן
האָבן הינט פאַרדאַרטע אויף דיין גליק געיאָמערט.

ווען דו ביזט געבוירן האָט די זון באַהאַלטן
אַלע העלע ליכטער און ס'איז נאַכט געוואָרן;
ווען דו ביזט געבוירן, אויף דער ערד דער קאַלטער,
ווערט שוין ס'שוואַרצע מזל מיטגיין דיינע יאָרן.

נישט געגלעט דיך קיינער האָט ביים שמאַטע־וויגל
און עס האָט קיין ניאַניע דיך ניט אויסגעכאַוועט, —
צווישן זשאַווערדיקע בלעכן, ערד און ציגל
האָט זיך דאָרט אַליין דיין גורל אויסגעקאַוועט.

ס'האָבן דיינע ליפּן ניט קיין מילך געזויגן,
ניט געטוליעט האָבן דיך קיין מאַמעס ברוסטן;
ווער פון זנות און עלנט, צי אַ צווייג פון צויגן,
האָט דיך דאַ געלאָזן אויף די גרויע מיסטן — — —

וואו זענען די מאַמעס

וואו זענען די מאַמעס,
וואָס האָבן געלאָזן דאָ פוילן
אויף פינסטערע ראָגן
די קינדער,
וואָס טראָגן
פאַרהוילן
אַ קללה אין טיף פונם האַרצן? — — — —

וואו זענען די מאַמעס,
וואָס האָבן די אייגענע קינדער
צעצונדן די בלוטן
מיט פלאַמען פון זינדער,
מיט גליאיקן האַסן
געמישט מיט אַ פחד אַ שטומען
פון איינזאַמע צווייגן? — — — —

יעטוועדער בליק פון די קינדער,
וואָס גליט פון צעעפנטע אויגן,
נקמהשער סם איז — — — —
— — — — — — — —
וואו זענען די מאַמעס? — — — —

יצחק בערלינער

באַלעראַם

א.

פּוצערס פון שיך אויף די ראָגן —
פּלאַסטישע טיפע קאַנטורן,
וואָס שטאָט האָט געמאָלן
מיט טויזנטער הענט,
ווי טונקעלע פרעסקן אויף ווענט —
זיי האָבן א גייציק געפיל
צו באַטראַכטן
פון האַלז ביז אַפּצאַסן
די פרויענפיגורן,
וואָס שלייכן פאַרביי אויף די גאַסן,
(ס'איז אפשר פון טרינקען צופיל
טעקילאַ, מעסקאַל און אַנים).
די גלוטן אין בליציקע אויגן
זויגן
דעם רייץ פון די מיידלשע פּיס...

שטאָט פון פּאַלאַצן

ב.

פוצערס פון שיך אויף די ראַגן,
וואָס טראָגן
פּאַררוקט אויף די קעפּ, ביז די אויערן,
היט, ווי די קרוינען,
מיט זיגזאַגס די ראַנדן צעשווירן
אַרויפצו געבויגן,
מיט ברודיקע קליידער
אויף זיך, —
זיי פוצן כסדר,
פון פרעמדע פאַרשווינען
די שיך,
— אויף זוניקע שטאָט-טראָטוּאַרן —
אַ גלאַנציקער פליך — —
און אייגענע פיס, האַלב-פאַרדעקטע,
מיט פינגער, ווי ברוינע ציגאַרן,
וואָס שטאַרן
אַרויס פון צעריסענע שיך — — — —

יצחק בערלינער

ג.

פוצערס פון שיף אויף די ראָגן —
אצטעקישע שטיינער־סטאטועןְ —
רועןְ
ביי שטאָטישע ווענט
אויף שטיינערנע גאַסן, וואָס גליען, —
פאַרלייגטע די קופּערנע הענט
אויף פאַרבויגענע קניען.
פוצערס פון שיף —
אויסגעקנאָטן פון ליים —
זיי פאַרמאָגן
אַ היים
ביי די ווענט אויף די שטאָטישע ראָגן — — — —

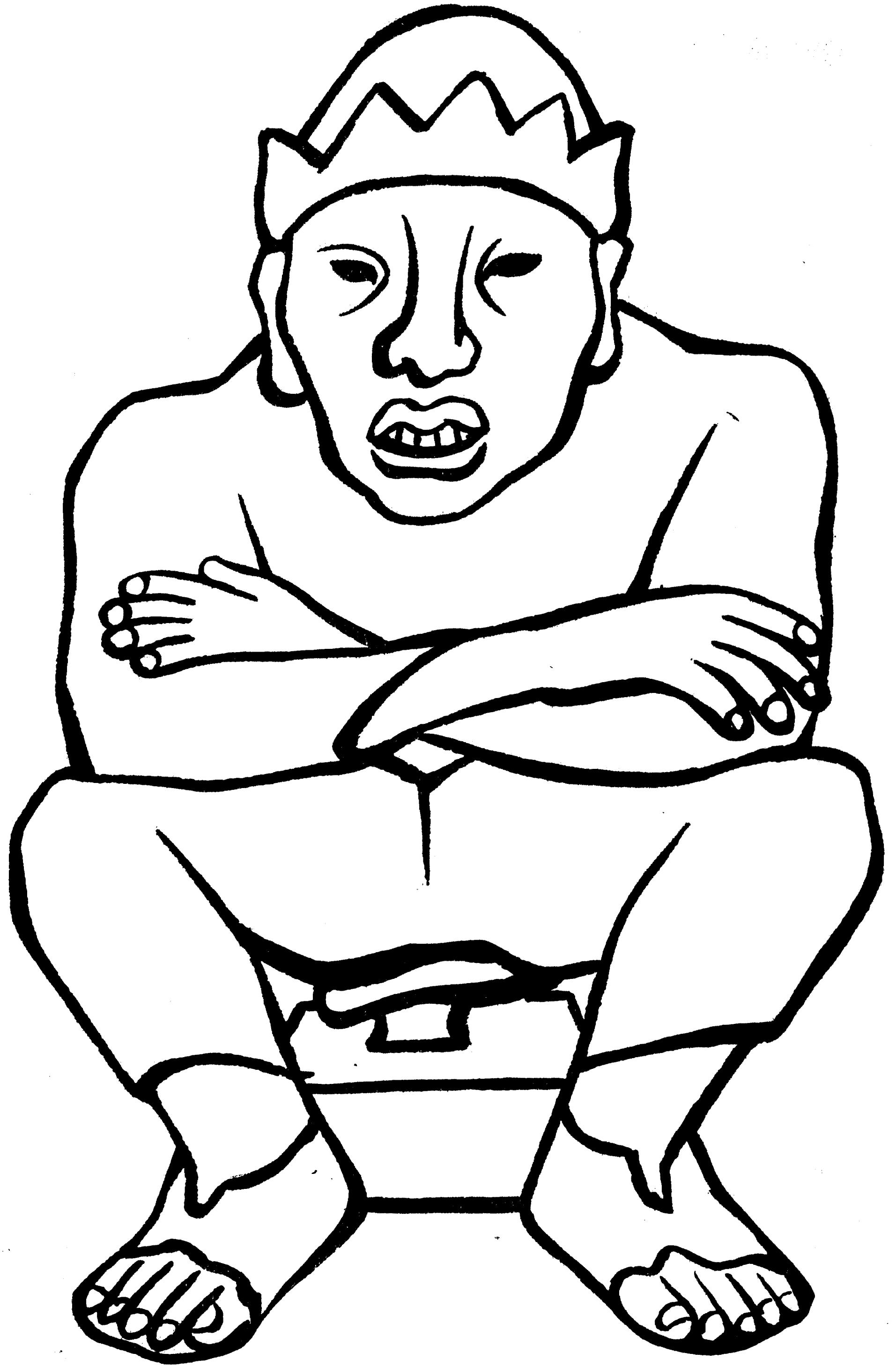

טאָט פון פאָ״אַצן

די זקנה

ווי אַ וועלטשענע נוס איינגעקנייטשט איז דער קאָפּ פון דער זקנה:
אירע געל-גרויע האָר. ווי דער שימל פון פוילנדע מאַכן — —
די הענט אירע — טרוקן-פאַרברוינטע, פאַרוועגלטע ביינער —
זיי הענגען אַראָפּ, ווי צוויי העלצער אויף העלפטן צעבראָכן.

אירע אויגן, וואָס קוקן פון אונטער דעם פאַלדיקן שטערן,
זיי זענען, ווי רויטע לאַמטערלעך אויף נאַכטישע ראָגן — —
זי ווייס, אַז די אַלטיטשקע, — צייט האָט פאַרלאָשן באַגערן,
וואָס פלעגן זי ערגעץ אין וועלטן אין ווייטע פאַרטראָגן...

אויב די וואַנט איז אַ מקלט פאַר שטויב און פאַר שפּינען-געוועבן,
וואָס זענען פאַר ווערים און פליגן אומצאָליקע קברים,
האָט שטאָט אויך פאַרוואָרפן מיט אָפּפאַל דעם גוף און דאָס לעבן
פון פאַרגעסענער זקנה, וואָס קלעפּט ביי דער וואַנט ווי אַ וואָרעם...

יצחק בערלינער

דער זקן

אכציק, ניינציק יאָרן, צי גאָר הונדערט
איז דער אַלטיטשקער, וואָס זיצט ביים טויער; —
כ׳וואָלט זיך אפשר ניט אַזוי געוואונדערט,
ווען ס׳האָט זיין פּנים ניט אַזויפיל טרויער.

זיצט ער אויף צעגליטע שטיינער הייסע
מיט אַ האַנט אַ דאַרער אויסגעצויגן;
זיינע הענגענדיקע ברעמען ווייסע
וואַרפן שאָטנס איבער זיינע אויגן.

כ׳באַטראַכט דאָס פּנים פון דעם גרויען אַלטן
אַ צייכן יעדער קנייטש פון יאָרן שווערע...
וויפיל עלנט האָט ער זיך באַהאַלטן
אין זיין אויסגעדאַרטער ברוסט דער לערער?...

שטאָט פון פּאַלאַצן

און פאַרוואָס האָט ער — וואָלט איך אים פרעגן —
פרייד־חלומות נישט געקאָנט דערוועבן?...
וויפיל האָט ער אויסגעמאָסטן וועגן
אין זיין חרובדיקן לאַנגן לעבן?...

ווי זאָל איך אים פרעגן, אַז איך ציטער
פאַר דעם שמייכל זיינעם פאַרן קרומען,
פאַר זיין שטים וואָס בעט זיך אַזוי ביטער,
פאַר דעם קרעכצן זייַנעם, פאַר זיין ברומען.

און מיר דאַכט זיך, אַז פון לאַנג שוין כ׳קאָן אים
אָט דעם זקן מיט דער ברוסט דער לערער;
כ׳צייל די פאַלדן אויף זיין ברוינעם פנים:
אכציק, ניינציק, הונדערט, אפשר מערער...

יצחק בערלינער

ביי טונקעלע טירן

געזען כ'האב:—א פרוי האט, מיט פיינלעכן, שטארן געלעכטער,
געשארט זיך אין פינסטערן געסל ביי טונקעלע טירן,
פון שטיבלאך פירקאנטיקע, רויטע, מיט בלאסע קאלירן,
מיט בעטלאך פון משכב פאר עלנטע זנותיקע טעכטער.

ווער ווייסט וויפיל יארן פון ליידן עס ליגן באהאלטן
געקנייטשט אונטער מאסקעס פון פרייד אויפן פנים און וויעס
פארוויאנען פאר גראשנס אויף פודער, אויף רייז און טארטיעס.
געזען כ'האב א פרוי אט אזא, מיט געלעכטער, מיט קאלטן

מיט שטארע, פארכמורעטע אויגן און תאווהקע ברוסטן,
וואס וואוינט אין א טונקעלן שטיבל פון גרויע כאקאלן,
מיט שוועסטערלאך קליינע און אויך מיט א מוטער אן אלטער.

געזען כ'האב: די פרוי איז אין טרוקענעם הייזערן הוסטן,
מיט פנים געפודערט אין בלאסלעכן שמייכל, געפאלן,
וו'א בינטל מיט פוילנדיק שטרוי אויף דער ערד אויף דער קאלטער.

שטאָט פון פּאַלאַצן

סוכאַטע

עס שלעפּט זיך אַרומעט אַ פּרוי — אַ מיקראָב פון סוכאַטע —
אין רווישיקע, זוניקע גאַסן פון שטאַטישן ווימל;
איר גוף איז באַהאַנגען מיט קליידער פון זשאַווריקן שימל,
די באָרוועסע פּיס איינגעבאַקן מיט טרוקענער בלאָטע.

עס שלעפּן אַרום זיך אַזעלכע, אויף שיקזאַל באַראַטע,
פאַרוואַרלאָזטע פרויען, פאַרהילטע אין ברודיקע שאַלן,
מיט שמוציק־צעצויטלטע קליידער, אויף שטיקער צעפאַלן,
און ווישן די זוניקע גאַסן מיט לייזיקער שמאַטע;

און קוקן מיט גוססע אויגן פון פּנים פאַרדאַרטן,
און שטרעקן די הענט — איינגערונצלטע, טרוקענע ביינער —
און זעצן זיך אויס ביי די ווענט, ווי די פלעקן אויף שטיינער,

און כּרעגלען זיך אויס אין דער בלאָטע אויף שטיינברוק אויף האַרטן —
און ס'שפּרודלט פון זיי אַט דער קרענקלעכער סם, און פאַרשפּרייטן
די שוואַרצע סוכאַטע, וואָס ציט זיך דורך דורות און צייטן.

יצחק בערלינער

אַ מענטש

מיט דער פּלייצע אויף געלבלעכע וואַנט,
הויל דאָס ברוינלעכע לייב ביז די קני,
זיצט אַ מענטש אונטער זוניקן ברי — —
נישט עס אַרט אים זיין אָפענע שאַנד — — —

ווי פאַרטריקנטע פּיסלעך פון הון,
זיינע פינגער, וואָס שפּיצן פון האַנט — —
און זיין קאָפּ, ווי אַ בילד אויף דער וואַנט,
איז צעברווינט פון דער טראָפּישער זון.

יעדעס אויג זיינס, וואָס פינקלט מיט ברען
פון די לעכער אין דאַרן געזיכט, —
איז אַ גלאַנציקער וואַרעם, וואָס קריכט
אינם לאָך פון אַ טרוקענעם כּיען — — —

אָפן ס'מויל — פון ליפּ צו ליפּ — ווי אַ נון — — —
מיט צערוקטע דריי ציין, ווי אַ שין — —
עפּעס זוכן אויף וואַנט, ווי אַ שפּין,
זיינע פינגער, ווי פּיסלעך פון הון — — —

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

מענטשן פֿון די הינטערגעסלאַך

א חלושדיקעה גלייכגילט בלאָסט אַרוים פֿון יעדנס אויגן,
וואָס שווייגן אַט אַזוי, ווי זון־געבליאַקעוועטע אַלטע ווענט — —
און הענט מיט הויט, ווי ברוינע קאָרע אויף פֿאַרדאַרטע צווייגן,
זיי הענגען גלאַט אַזוי און באַמבלען זיך פֿון קערפּער אימפּאָטענט.. .

און פּנימער, וואָס קנייטשן זיך אַנטקעגן וועלט פֿאַרצאַרנט,
און ס׳פּאַלט די רוגזה זייערע אויף גרויען גאַסנדיקן וויסט — —
עס האָבן מענטשן זיך מיט הוילע, פּוסטע טעג באַוואָרנט,
ווי גאַסנהינט פּחדנישע, וואָס קוויקן זיך מיט ביין אין מיסט — — —

און יעדע שעה, וואָס קומט און גייט אַוועק, איז אויסגעלײדיקט,
ווי ס׳איז די ערד די נאַקעטע אויף שטויביק־לעבעדיקער גאַס — —
דער וויסטער פּיין, צוזאַמען מיט א נאָרימקייט, וואָס פֿריידיקט,
צעבּרענט אין זיי די אינגעווייד און ווערט פֿאַרוואַנדלט אין א האַס — — —

יצחק בערלינער

הונגער

אויגן שפּיזיקע מיט גלאַנץ מיט מאַטעוון
און אַפּגעלאָזן הענגען הענט מאַזאָליקע — —
אַ, ווער וועט קומען איצט די מענטשן ראַטעווען
פון הונגער פיינלעכן, פון גראַטעס שטאַליקע?

עס שטאַרבן שעהען, ווי דער פלאַם פון לעמפּעלאַך,
און לאָזן ליידיקייט אין שטיבער טונקעלע;
און טעג פאַרגרויטע ליגן גרויע סטעמפּעלאַך
אויף דיל, סופיט און ווענט, אין יעדן ווינקעלע.

און שאָטנס לויפן אום, ווי ראָבן פליענדיק
און ס'דאַכט זיך — פליגלען שוואַרצע קלאַפּן, ציטערן,
און ערגעץ גראַבלען הינט ביי מיסטן, וואָיענדיק
מיט וואַלד־געיאָמער אַזאַ בייזן, ביטערן.

די פעלדער פולע מיט מאַיס זיך זעטנדיק
און זאַנגען שטייף און שטאָלץ נאָך ניט געשניטענע — —
און קינדער קליינע לעבצן, וויינען, בעטנדיק:
— ברויט אַ שטיקעלע... ברויט אַ שטיקעלע...

קלאָגט אַ מענטש מיט אַן עלנט געקלאָג

קלאָגט אַ מענטש מיט אַן עלנט געקלאָג,
ווען עס בלוטיקט די זון אויס אַ ליד — — — —
— — — — — — — — — —

מענטש! —
עס וועט דיר נישט העלפן ס׳געקלאָג — — —
אויב קאָנסטו פאַרטראָגן —
פאַרטראָג
דעם לויער פון גוססן טאָג,
וואָס פויזעט דיר נאָך דיינע טריט — — — —

ווילסט אַ טאָג מיט אַן אייביקער זון,
ווייל דיין גורל — אַ גרויליקע וואונד —
ליגט אויף טעג דיינע, וואָכן און יאָר;

און דיין בליק, ווי אַ ליכט־סעמאַפאָר,
פאַלט אויף מויערן, פענסטער און ראָג,
שניידט אַדורך שטילע גאַסן און גליט — — — —
— — — — — — — — — —

קלאָגט אַ מענטש מיט אַן עלנט געקלאָג,
ווען עס בלוטיקט די זון אויס אַ ליד — — — —

יצחק בערלינער

קלויסטערס

מ. ראָזענבערגן מיט ליבע

עס רופן נאָך איצטער צו תפילות
אויף קירכעשע טורעמס די גלאָקן, —
עס שטייט יעדער קלויסטער אַ שטומער,
וו'אַ גרויער פאַרשטיינערטער זקן

מיט רונצלען און קנייטשן אויף קערפער
פאַרוועלקטן פון יאָרן פירהונדערט
און קוקט דורך דער צייטס גרויע ברילן
מיט פינסטערע בליקן פאַרוואונדערט.

די צייט קאָן די בלינדקייט פון גלויבן
אין רואיקן גאַנג נישט צעטרעטן —
אין אָפענע טירן פון קירכעס
עס קניען נאָך בעטערס און בעטן.

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

אין יעדערן בליק פֿון די בעטערס —
אַ תּפֿילהדיק פֿלעמל זיך פֿלעמלט
פֿון הייליקער יעזוסשער פֿרומקייט,
בטחון און גלויבן, ווי דעמאָלט

ווען ס'האָבן געשפּרייזט דאָ אויף גאַסן
מיט רויִק־געמאָסטענע שפּרייזן,
געפּאַנצערט די בראָנזענע לייבער
מיט פּאַנצערס פֿון שטאָל און פֿון אײַזן,

די גרויזאַמע שפּאַנישע ריטער —
די שטרענגע קאַטוילישע וואַכן
פֿון קלויסטערשע, הייליקע פּאַטערס
און שוואַרצע, פֿאַרהילטע מאָנאַכן.

און ס'דאַכט מיר, אַז כ'הער נאָך ווי ס'זינגען
די פֿרומע מאַנאַשקעס אין כאָרן,
ווי ס'בעטן מיט אויגן פֿאַרגלאָצטע
די שפּאַנישע אינקוויזיטאָרן:

— אָ, הייליקער יעזוס אין הימל,
באַלײַכסט מיט דײַן ליכט אַלע תּהומען —
עס האָט דײַנס אַ דינער געלעסטערט
דײַן גרויסן און געטלעכן נאָמען...

— פּוריסימאַ ווירכען מאַריאַ,
פֿאַרגיב, די נשמה אים לײַטער
און רייניק אים אָפּ די עבֿרות
דורך הייליקע פֿלאַמען פֿון שײַטער...

יצחק בערלינער

און ס׳דאכט מיר: — איך זע ווי מען פירט נאך
א קרבן דורך געסלעך און גאסן,
באגלייט פון גאטספארכטיקער מאסע
מיט קללות, געלעכטערס און שפאסן.

און כ׳זע נאך ווי ס׳קנאקן די העלצער
צוזאמען מיט ביינער און ריפן —
און ס׳פאלט א פארברענטער דער קרבן
מיט געטלעכןווארט אויף די ליפן.

שטאָט פון פּאַלאַצן

פּערפּעטוּאָ סאַקאַרראַ

פּערפּעטוּאָ סאַקאַררא —
אָ, געטין פון אייביקן העלפן —
וואָס הענגסט אַזוי שטום אויף דער וואַנט, —
צי האָסטו אין זיך נישט קיין שאַנד
צו לויכטן אַזוי מיט די אויגן,
צו שטראַלן אַזוי מיט דיין פּנים,
וואָס גיט זיך קיין ריר? — —
איך וויים —
דו האָלטסט פּאַר נאַראַנים
די מענטשן, וואָס לויבן צו דיר —
קרבנות
פון קריסטלעכער ליבע — — —

טאָ פאַרוואָס אַזאַ הונגער אין שטיבער? —
צי זענען דען זינדער
די קינדער —
סקעלעטן — —

יצחק בערלינער

די טאַטעס, וואָס בעטן,
די מאַמעס, מיט אויגן, ווי וועלפּינס,
וואָס ליגן
געטוליעט די לייבער אין קויט? — — — —

אַ, געטין פון אייביקן העלפן,
באַגאַלדיקט דיין שטראַליקער טראָן איז,
איך ווייס —
האָסט רחמנות: —
דיין האַרץ האָט אַן קיינעם פאַרגעסן,
אַ מצווה צו האַלטן אַ תענית — —
עמן? —
דאָס איז פאַר רשעים — — — —

און אַלע, וואָס קניען און בעטן
און גייען פאַר הונגער דאָ אויס
און לעכצן נאָך ליכט — — —
גיסט גאָרנישט פאַר זיי?
און ווילסט נישט פאַרנעמען ס'געשריי
פון אינוואַלידן? — — —
— — — — — — — — —

אַ, געטין
פּערפּעטוּאַ סאַקראַרראַ,
ווי גוט דו זעסט אויס,
קיין עין־הרע...
דיין הייליק געזיכט
שיינט זאַט און צופרידן — — — —

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

דער הימל איז זוניק

די שטאָט אָנגעגאָסן מיט ליכטער פֿון זון איז,
עס כוואַליעט אויף דעכער אַ גאָלדים צעשוואומענער — —
ס׳שפּרינגט דורך יעדע שעה, ווי אַ באַלעם אַ גומענער
מיט קלעפּ אויף די שטיינער, ווי קלאַנגען אויף סטרונעס.

אין גאַס, ווי אין אָפֿענעם שפּאַלט פֿון אַ קעלער,
פֿאַרטונקלטע ברואים פֿאַרוואַרלאָזטע זענען מיר,
מיט נאַכט אין די אויגן און פֿינסטערע פּנימער,
אַנטקעגן דער זון — דעם צעפֿונקלטן טעלער — — — —

יצחק בערלינער

הענגט אַ זון

הענגט אַ זון אַ פֿינקלדיקע איבער שטאָט און פֿאַקלט —
שלײַדערט זי פֿון זיך צעגליטע ברענענדיקע שטיקער — —
שפּרײַזט דער טאָג אַ מידער און ער וואַקלט זיך און וואַקלט,
ווי אַ שיכור.

בריען אויף דער גאַס די שטיינער און דער ברוק ער זשאַרעט —
שאַרן זיך די הינט אויף גאַס מיט אויערן פֿאַרשפּיצטע,
גייען אום די מענטשן מיט די הוילע ברוסט צעפּאַרעט
און פֿאַרשוויצטע.

ליגן פֿויל די הײַזלאַך אונטער העלע זונענדעקן,
פֿינקלען גרויע בינטעלאַך אין הײשנער לופֿט. דער הוילער, — —
און דער טאָג, אַ וואַקלענדיקער, מידער, מיט אַ שטעקן,
שלײַכט אַ פֿוילער...

שטאָט פון פּאַלאַצן

פּולקעריאַ

צווייַ האַלבע טירן וויגן זיך בײַם עפענען — צוויי ברייטע ליפּן זיך באַלעקן — —
ווי פון אַן אומגעוואַשן מויל עס שלאָגט אַרויס אַ ריח אויף די שמאָלע געסלאַך...
און אינעווייניק שטייט כוואַן מיט חבר זיינעם, זופן ביידע פון איין בעקן — —
מיט ווייסער שירץ אויף ברוסט, עס שטייט אַ מענטש אַ רונדיקער — אַ פּעסל צווישן
פּעסלאַך — — — —

אַ בילד אויף וואַנט: אַ פרוי אַ נאַקעטע וואָס צופּט מיט פינגער אויף די האַרפנסטרונעס — —
עס שטייט כוואַן מיט שיסל לײַמיקער אין ברודנער האַנט, אויף וואַנט זיין בליק צעגליטן
און זאָגט צום חבר זיינעם: „איי דו ברודערקע, איך שווער דיר, גלייב מיר אויף נאַמנות,
איך וואָלט די ציגעוואַטע זונה פאַר מיין ווייב די מאַטלערקע איצט אויסגעביטן" — — — —

יצחק בערלינער

מאַניאַניטאַס

שטילער רוף — —
עס טוט זיך אָפּ די מידקייט פון מיין גוף,
פיר פאַרטאָג.
דורך שווייגנדיקער נאַכט אַ פידלדיק געקלאַג,
אַ ציטער־קלאַנג —
גיטאַרעס צוויי,
אַ מענעריש געזאַנג...
איך האָרך — —
און יעדער שאָרך
פון וויקלדיקן טאָן
זיך דראַפּעט, קלעטערט צום פאַרגראַטעטן באַלקאָן,
וואו ס'בלייכט אַ ליכט
דורך שויב — —
און ווי אַ באַנגער הימלדיקער לויב
טויכט אויף איר קופּער־ברוין געזיכט — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

פון יעדן אויג
ביי איר —
דורך ברעמען, ווי דורך שאָטנדיקע טיר —
צעפינקלט זיך אַ שוואַרצער טיפער ים,
וואָס כוואַליעט זיך ביים בלוי־באַגינענדיקן פלאַם,
ביי יעדן בויג,
ביי יעדן ריר
פון סטרונעדיקן ציטער־קלאַנג — — —
און איך אין שווייגנדיק געפאַנג,
וואַרט שטיל און לאַנג
אין חלומדיקן רוף — —
און ס'טוט זיך אָפּ די מידקייט פון מיין גוף — — —

יצחק בערלינער

ווי שטענדיק

פאַרוואָס איז דער טאָג דאָ, ווי שטענדיק, דער זעלביקער,
און שטענדיק דאָס זעלביקע איינזאַמע טרויערן?...
פאַרוואָס ווערט די זון, אַנשטאָט רויטער, גאָר געלביקער
און עלנטקייט ליגט אויף די ווענט פון די מויערן?...

פאַרוואָס שלעפּן שטעהן זיך אומעטיק־גרויליקע
און פאַלן פאַרוואונדעט אויף געסלאַך אויף שטיינערנע?
געשטאַלטן זיך קאַרטשען, אין איינזאַם, פאַרטרויעלעכע,
און נויט טאַנצט אַרום, קלאַפּט מיט הענט מיט די ביינערנע.

פאַרוואָס אַזאַ מורא פאַר יעדער געשעעניש,
וואָס קומט אומגעריכט און צעשטערט אונזער פרייִדיקייט?...
דאָס לעבן — דאָס מיאוסע, ווילדע פאַרזעעניש —
פאַרוואָס לאָזט אונז איבער אין האַרץ אַזאַ ליידיקייט?...

די גליאיקע זון, אַנשטאָט רויטער, ווערט געלביקער...
און עבּעס געהייכעס, וואָס טוט אויף אונז לויערן...
דער אייביקער טאָג, ער איז שטענדיק דער זעלביקער,
און שטענדיק דאָס זעלביקע איינזאַמע טרויערן...

שטאָט פון פּאַלאַצן

הימל איבער שטאָט

הימל, הימל טונקל־בלויער,
שפּרייט זיך איבער שטאָט וו'א פלאכטע.
הימל זע — פאַרנעם דעם טרויער
פון פאַרשמאַכטע...

הימל, הימל טונקל־בלויער,
זון־צעשפּיגלטער און יונגער.
הימל זע — ביי יעדן טויער
שפּרייזט דער הונגער...

הימל, הימל טונקל־בלויער,
שטילער, רואיקער בעל־גאוה.
שטאָט איז פול מיט צער און לויער,
ברענט אין תאווה.

עלנט ליגט אויף געסלאַך, גאָסן —
טוליעט זיך צו יעדן מויער, —
הער שוין אויף פון שטאָט צו שפּאָסן
הימל בלויער.

יצחק בערלינער

אויטאָסוגעסטיע

אין זוניקער שטאָט — די פאַרשטיינערטע בעסטיע —
האָט חיל פון, עלנט געמאַכט אַן אינוואַזיע
און זעטיקט זיין הונגער מיט אויטאָסוגעסטיע
און שלינגט דורכן טרוקענעם גאָרגל פאַנטאַזיע...

אַ בלויע פאַנטאַזיע, ווער ווייסט דען פון וואַנען
געקומען האָסט פרייד אַזוי פיל צו פאַרטיילן — —
אין געסלאַך פון קויט איז דיין אוצר פאַראַנען,
אין טאָלן, אויף בערג, אין פאַרוואָרפענע הײלן — — —

ווען נישט העלער חלום אין וואָר זאָל זיך שפּינען —
ווי וואָלטן די מענטשן פאַראייניזאַמטע, גרויע,
אַ בעסערע היים ווי דעם דרויסן געפינען,
מיט זוניקע ווענט, מיט אַ דאַך אַזאַ בלויען?...

אויב מענטש האָט קיין שטוב און קיין בעט און ניט קיינעם —
איז אָפענע וועלט אַזאַ בעט אַזאַ ברייטע — —
ער חלומט: די וועלט איז אַ ליכטיקע היים אים — —
פאַנטאַזיע, ביסט שענער ווי לידער פון פלייטן!

אין זוניקער שטאָט — די פאַרשטיינערטע בעסטיע —
האָט חיל פון עלנט געמאַכט אַן אינוואַזיע
און זעטיקט זיין הונגער מיט אויטאָסוגעסטיע
און שלינגט דורכן טרוקענעם גאָרגל פאַנטאַזיע..

שטאָט פון פּאַלאַצן

געננג פאַר דיר

געננג פאַר דיר
אַ ווינקעלע אַ קליינס אויף ברייטער וועלט,
אַ מלבוש אויף דיין לייב
פון זונענפעדים אויסגעוועבט,
אַ ווייב
אין ליימיקן געצעלט,
אַ וואַסערקוואַל, וואָס פאַלט אין טאָל, —
וואָס דאַרף דען מער אַ מענטש, וואָס לעבט,
וו'אַ מאָל
אין פוילנדיקן מאָך? —
וואָס דאַרף מען נאָך? — —

געננג פאַר דיר
אַ טיר —
אַ פינסטער אויג, וואָס שטאַרט אין גרוי,
אַ דאַך פון שטרוי,
אַ טיש — אַן אויסגעהאַקטער פּענק,
(וואָס האָט עס פאַר אַ ווערט?)

יצחק בערלינער

און בענק —
די הוילע ערד,
וואָס נוצט אויך פאַר אַ בעט
אויסצושטרעקן מידן גוף צו יעדער שעה — — —
וואָס נאָך איז דיר באַשערט אַט דאָ? — — —

גענוג פאַר דיר — —
דיין האַלז מיט קרעלן שטיינערנע באַציר
און שפּיגל זיך אין יעדן זונענשטראַל — —
און דאַן —
אויב ס'איז פאַראַן
אַ שטיקל ברויט צו זעט
און וואַסער פונם קוואַל
אין ליימיק־גרויען קרוג
ביי שוועל פון טיר — —
איז גענוג! —
גענוג פאַר דיר! — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

גוייט

ברייט און ברייטער,
הויך און העכער,
ווי אויף לייטער
ביז צו דעכער
שטייגט דער אומעט, ווי אַ זקן
איינגעהויקערט, איבער שויבן.

קריכט אויף מויער,
קוקט אין שטיבער, —
שטיקער טרויער
לאָזט ער איבער...
און די מענטשן ווילד-דערשראָקן
טרויער־שטיקער קלויבן, קלויבן...

אויף די טרעפּן,
אין די קויטן
שלעפּן, שלעפּן
בייזע נויטן
אזא גרויע שטריק צעצויגן
צו פאַרבינדן מויל און מאָגן — —

ליכטיקט — נאַכט איז, —
זון אין גסיסה...
גליק פאַרמאַכט איז
אין אַ תפיסה
און די מענטשן, איינגעבויגן,
הונגער־פּיין אויף אַקסלען טראָגן.

יצחק בערלינער

מיין ליד כהאָב ניט דערזונגען

ס'קאָנען שפּיצן פון די קלויסטערס צו די הויכן ניט דערלאַנגען,
האָט די זון אַראָפּגערוקט זיך און אויף טורעמס זיך געהאָנגען — — — —

איבער גאַסן, איבער דעכער,
האָט אַ ליכטיקייט געפלאָסן, —
האָט די פרייד אין מיר געהוליעט און מיין האַרץ האָט זיך צעשפּרונגען —

נאָר געשפּאַנט האָט דאָ דער הונגער
אַ פאַרשייטער און אַ פרעכער
און פאַרטונקלט אַלע שטיבער,
אַלע ווינקעלאַך און גאַסן, —
האָט מיין האַרץ באַלד אָפּגעשטעלט זיך און מיין ליד כ'האָב ניט דערזונגען...

ווען עס וואָלט נאָר אין מיר זײַן געווענדט

אויב פון אַלץ יעדער איינער גענישט,
טאָ וואָס טוט דאָ דער מענטש אויפן מיסט
מיט דער האַנט אויסגעצויגן און בעט? — —

ווען עס וואָלט נאָר אין מיר זיין געווענדט,
כ'וואָלט צעהאַקט יעדן אייזערנעם פּרענט
פון די שפּייכלערס, געשטאָפּטע מיט זעט.

מענטש פון מענטש אין אַ ווילדן געשפּעט.
ס'פּויזעט אום דאָ דער הונגער — אַ שד —
ווארפט אַ מורא אויף מאַמע און קינד — —

ווען עס וואָלט נאָר אין מיר זיין געווענדט,
וואָלט איך וועלט, ווי אַ שמאַטע, פאַרברענט
און איר איינגענער אייביקער זינד.

יצחק בערלינער

דא איז פינסטער אין געסלאך פון נויט,
ס'גייט ארום דא און לויערט דער טויט,
וו'א מאנאך אין א שווארצן כאלאט — —

ווען עס וואלט נאר אין מיר זיין געוועגדט,
כ'וואלט מיט מיינע צעעפנטע הענט
העלע זון אייך געווארפן און נאט! — — —

נישט קיין טאג פארן עלנט, נאר נאכט,
נישט קיין אפענע וועלט, נאר פארמאכט
און פארהאמערט מיט טירן פון האס...

ווען עס וואלט נאר אין מיר זיין געוועגדט,
וואלט איך זינדיקע וועלט איצט פארלענדט
און פארסמט יעדע שטאט, יעדע גאס.

ווילט איר גלויבן אין געטער, טא גלויבט!
ווילט איר זעטיקן הונגער, טא רויבט! —
אלץ איז אייער אויף פעלד און אין שטאט...

ווען עס וואלט נאר אין מיר זיין געוועגדט,
כ'וואלט פון טורעמס און קירכעשע ווענט
אפגעהאקט יעדן גע׳ע, יעדן גאט.

לאסטן שווערע — דער גאנצער פארמעג —
מאכן פינסטערער פינסטערע טעג — —
שניידט אדורך זיך דורך וועגן א וועג! — — —

ס'האט די וועלט אייערע לעבנס געשענדט — —
טא צו וואס האט איר קרעפטיקע הענט? —
ווען עס וואלט נאר אין מיר זיין געוועגדט — — — —

איך וואַרט אויף אַ טאָג

איך וואַרט אויף אַ טאָג,
וואָס זאָל שניידן מיט גליאיקע מעסערס די נאַכט־לאַבירינטן,
פאַרטרייבן אין ווייטע מרחקים, מיט שנעלקייט פון ווינטן,
די וועלטישע פּלאָג.

איך וואַרט אויף אַ טאָג,
וואָס זאָל ברענען מיט לאַוויקן פייער משוגענע פריידן, —
כ׳זאָל קאָנען דעם פּחד פאַריאָגן, מיין האַרץ זאָל זיך שיידן
מיט פּיינען, וואָס כ׳טראָג.

איך וואַרט אויף אַ טאָג,
וואָס זאָל לייטערן שטאָט פון די גרויליקע, ווילדע קאָשמאַרן —
און פאַלן די פרייד זאָל אויף הייזער, אויף שטיינטראָטואַרן,
אויף גאַס און אויף ראָג.

איך וואַרט אויף אַ טאָג,
וואָס זאָל זוניקן העל מיטאַמאָל איבער ערדישן לעבן, —
איך וואָלט פאַר אַ טאָג אַזאַ ליכטיקן פריי אָפּגעגעבן
מיין האַרץ, וואָס כ׳פאַרמאָג.

טעפּיטא

I

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

די שטאַטישע פֿריילעכקייט הוליעט —
עס שימערן טויזנטער ליכטער;
דערנעבן אַ געגנט זיך טוליעט
מיט מענטשן מיט טרויער־געזיכטער.

אַ סך דאָ חלומות זיך וועבן
אויף ווייך־אויסגעבעטע געלעגערס
און נאָענט, אויף גאַסן דערנעבן,
זיך וואַלגערן מענטשן, ווי פּגרים.

און די שטאָט איז פֿון שטיין אויסגעשמידט דאָ:
ס'ברענען לאָמפּן — צעפּלאַמטע שטורקאַצן;
ווי אַ פּוילנדע וואונד ליגט טעפּיטאַ
אינם האַרץ פֿון דער שטאָט פֿון פּאַלאַצן.

ווער געשפּרייזט ס'האָט דורך לעבן פּאַרגרויטן,
דער קאָן וויסן וואָס עלנטע פֿרייד איז...
צו דעם גרוילעכן פּלאַנטער פֿון נויטן
שטייט דער מאַרק פֿון טעפּיטאַ אַן עדות.

— — — — — — — — — —

יצחק בערלינער

ס'שטייען
לאנגע רייען
בוידן —
קעסטלאך הילצערנע, ווי פלעקן
אויפן ערדגוף אויפן הארטן.
אין די קאסטנס — בייזעווארטן,
מיט א טרויער אין די אויגן
און מיט פנימער באוואקסן.
מענטשן
שטילע
איינגעבויגן, —
קוקן
מיט א בליק א קאלטן.
שטארן...

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

שטום זיך שאַרן,
קריכן
טונקעלע געשטאַלטן,
מיט טריט באַזאַכטע, ווי פֿון אַקסן,
זוכן
אין די קופּעס שמאַטעס;
אַלטע וועש,
פֿאַרריכטע קליידער,
אַלטע מאַנטלען,
גרויע גאַטעס,
לאַנגע רימענס,
שטיקלאַך לעדער
פֿאַר די שיך צו לייגן לאַטעס.

טאַטעס
שלעפֿן וויינענדיקע קינדער
ביי די ברודיק־ברוינע הענטלאַך.

און ביי ווענטלאַך
פֿון די בוידן —
אַלטע ווייבער,
ברוינע מוידן
אין אַ ריי
ארומגעזעצטע, —
זשאַרען זיי
אין טעפּ און גרויסע
טאַמאַלעס.

טאַנצט דער דלות
מיט אַ הוילן לייב
און הוליעט...

יצחק בערלינער

הארט זיך טוליעט:
עלנט, פרייד און נויט
צו שטיינער ברודיקע פון קויט
אויף די גאסן פון טעפיטא.

אויגן ווילדע
און צעגליטע,
קוקן מילדע
און פארטרויערט,
זוכן
מיט א בליק א שטארן
אין די מיסטן אויף די ראגן,
אויף די גרויע טראטוארן
מיט א בייזן, פוילן ווילן...
אפשר פארט געפינען עפעס
פארן מאגן —
ווילדן הונגער איינצושטילן...

הילן
זיך אינדיאנער איין מיט טיבער,
מיט קאביכעס, —
קריכן שטומע,
פוילע קריבער,
נייען דרייסט מיט זייער יחוס:
אויגן —
פלאמען שווארצע,
מיטן בליק פארוים געווענדטע;
פלאקערט,
ברענט אין דער נשמה —
ווילדער כעס און סענטימיענטא...
און אין הארצן,

שטאָט פון פּאַלאַצן

די נקמה,
גליט און טליעט, נישט דערברענטע...
טראָגן מעסערס ביי די זייטן,
ווייסע בלוזקעס
צוגעבונדן
מיט אַ קנופּ אויף זייערע בייכער...

יצחק בערלינער

מידע שלייכער
שלייכן,
ברוינע פּנימער,
וואָס בלייבן...

ליגט געדולד און האַרטער טרויער
אין די טיפע שוואַרצע אויגן...
שלייכן מידע
און עס דאַכט זיך —
קוים זיי זשיפּען...
און זיי נאָגן! ווילד און זויגן
מיט די גראָבע, פעטע ליפּן —
זיסן זאַפט
פון קאַניאַ־שטעקן.

שטאָט פון פּאַלאַצן

מיט הנאה זיך באַלעקן
מיט די הייסע חזיר־גריוון,
מיטן פעטס פון חזיר־הויטן,
מענטשן עלנטע פון נויטן,
שמאַטשקען אויס מיט זייערע ליפּן
יעדן ביסן דעם צעקייטן...

פונדערווייטן
שטייט א פרוי,
אַן אויסגעדאַרטע,
טראָגט אויף זיך א קינד א בלייכעס,
שטייט אין עלנטקייט פאַרגעסן
ביי דער קאַלטער וואַנט,
געבויגן,
מיט א טרויער
מיט א שטילן — —

יצחק בערלינער

אויב ניט עסן —
איז כאַטש פילן
מיטן אָטעם פעטע ריחות...

און דאָס קליינע קינד,
אַ בלייכעס,
איז מיט אויגעלאַך פאַרשטאַרטע,
אויף מאַמעס הענט,
די איינגעדאַרטע,
אָפּגעשטאָרבן — — —
— — — — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

ס'גייט אַ מענטש און זוכט אַ קרבן, —
ר'האָט צו עמיצן אַ טענה...
און די רויטע אויגן זיינע
קוקן צאָרנדיק
און שטרענגע...
גייט דער מענטש
דורך געסלאַך ענגע.

און אַ צווייטער
שאַרט מיט שרעק זיך און פאַרטרויערט...

און דער צאָרנדיקער לויערט
מיטן מעסער
מיטן שאַרפן...

יצחק בערלינער

ברענען זיינע רויטע אויגן,
פונקט ווי ביי א גייסטיק־קראנקן,
א צעדרייטן...
צילט ער מיט זיין מעסער בלאנקן,
טוט א ווארף זיך אויפן צווייטן
און פארקריצט די הארטע ציינער...
ווערן זיינע אויגן גרעסער...
און דאס בלוט פון שארפן מעסער
פארבט אויף רויט די גרויע שטיינער — — — —
— — — — — — — — —

גייט דער מענטש,
מיט אויגן רויטע,
אויסגעשטארטע — — — —
און פארדארטע
באקן ברוינע,
ווי צוויי לעבער
אויף זיין פנים...
גייט דער מענטש — דער מעסערשטעכער —
אויסגעשטארצט די אויגן רויטע
ציילט
און רעכנט
וויפיל טויטע
שוין געלאזן האט זיין מעסער — — —

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

אַלטע שלעסער,
שטיקער אייזן,
סלאַיקעס פֿון מעדיצינען,
פֿרוכנע האָלץ פֿון אַלטע ברעטלאַך
און גערויבטע שרייבמאַשינען,
האַמערס,
צוואַנגען,
פּיילן,
בעטלאַך
שוין צעבראָכענע פֿון נוצן,
ושאַווערדיקע ציפּערבלעטלאַך,
טעפּלאַך,
טעלער גאַנצע טוצן,
שיך און שיכלאַך אַן זוילן,
האַלב־צעריסענע שקאַרפּעטן

יצחק בערלינער

און פארשמאדערטע קראוואטן,
שרייפעלאך פון אלטע בעטן,
אקסן הילצערנע פון רעדער,
שאכטלען בלעכענע פאר קוילן.
מענטשן,
גראטעס,
שמאטעס,
קליידער
אויפן מארק טעפיטא פוילן...

מיט אן אפן ליב, א הוילן,
מיט א פנים פול געשווירן,
מיט קודלאטע האר צעפלאשעט
אויף זיין פלאטשיק-ברוינעם שטערן —
זיצט א מענטש ביי פרעמדע טירן...
איבער זיינע באקן רינען,
קייקלען אן אן אויפהער טרערן.
וואס קאן א מענטש אזא פארלירן?
און וואס קאן ער דען געפינען? —
אז שוין גארנישט איז געבליבן
פון זיין אייגן גרויען לעבן...
הייסע זון, גליט אויף זיין קערפער,
ברענט אים ס'פנים אויף להכעים...

זיצט דער מענטש ביי פרעמדע טירן
מיט זיין פוילנד פעקל לאכעס...
זיצט און האלט זיך אין איין שעלטן,
פלאפלט מאדנע ווערטער שטילע,
דריקט זיך צו דער קאלטער מויער
און פארגיסט זיין בייזן טרויער
מיט מעסקאל און מיט טעקילא...

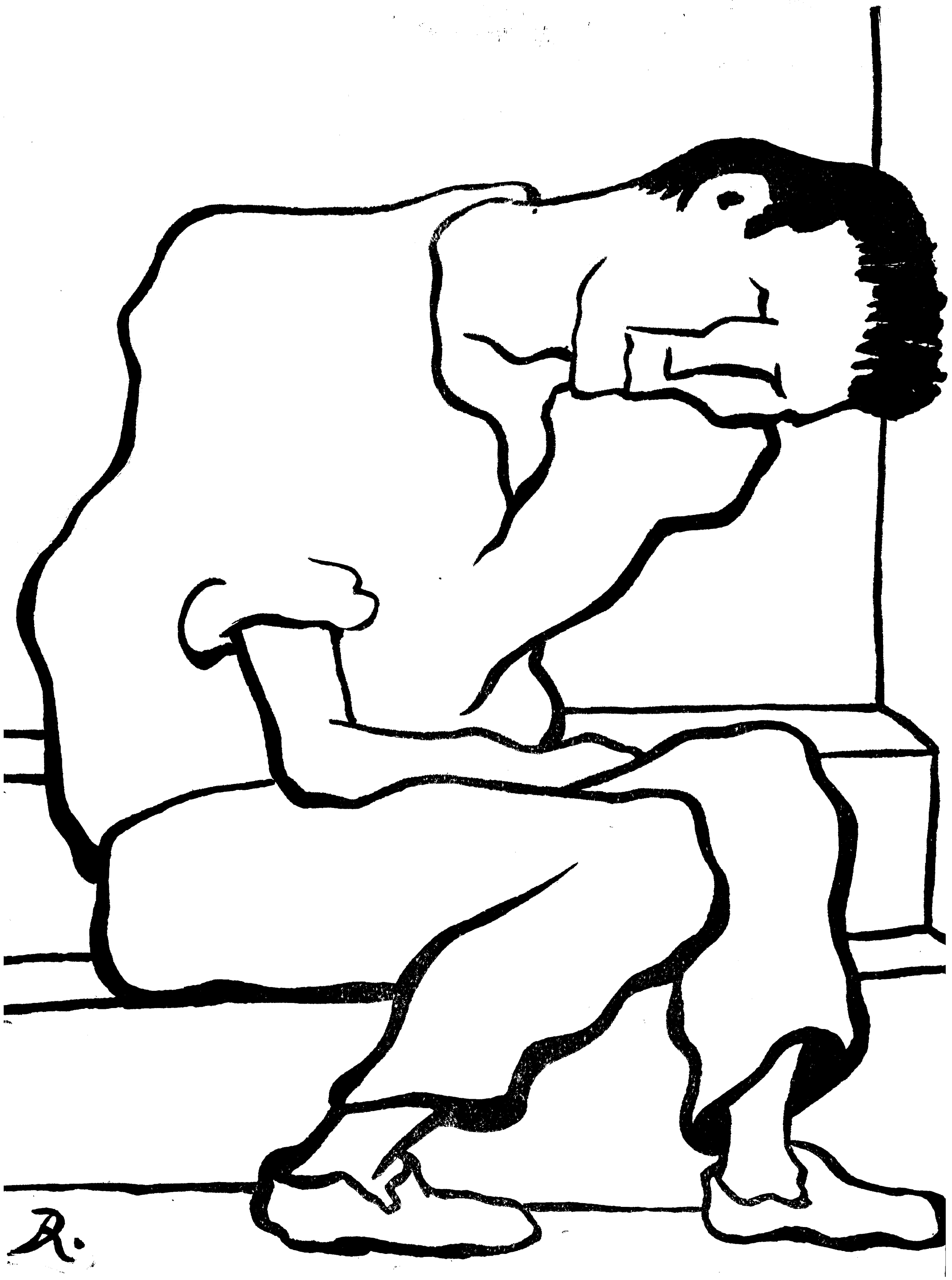

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

אינדערמיט פון מארק
אַ זינגער,
מיט אַ הוט פון שטרוי מיט צווײַטן
האַרט פּאַרוקט אַריבער שטערן
דעם פאַרשוויצטן,
זינגט מיט קול אַזאַ צעהיצטן
ס'ליד פון מעקסיקאַנער וועלדער
און פון סטעפּעס,
פון אַ יונגער סעניאָריטאַ
מיט צוויי אויגן —
שאַרפע שפּיזן
זונצעגליטע,
וואָס זיי שפּיצן ווילד פון פּנים
בראָנזגעשניצטן — —

יצחק בערלינער

מיט א האַרץ, וואָס קלאַפּט גאַלאָפּיק
און צעיאָגט די פּייערבלוטן
דורך איר ברוינעם לייב צעגליטן
פונם ווילדן, הייסן טראַפּיק — —
זי — מיט מעסער אויפגעבליצטן —
האָט איר פאַלשן ברוינעם חתן,
צווישן בערג אויף ווילדע גראָזן,
ס'לייב צעשניטן — — — —
— — — — — — — — — —

זינגט דער זינגער
און אַרום אים —
קליינע קינדערר,
ווייבער,
מענער
שטייען שטילע,
שלינגען מיט די שוואַרצע אויגן
פונם זינגערס ליד די טענער,
שאָקלען פרומע
מיט די קעפּ און זיפצן
אויס א תפילה
און פאַרגעסן
אָן דעם הונגער — — —

גליט דאָס לייב
אין ווילדע גלוטן — —
זאַפּט זיך איין דאָס ליד פון זינגער
אין די בלוטן — — —
— — — — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

פליגן זשומען
אויף דער בלאָטע —
קלעפּעדיקער, גרויער אייטער...
און אַ שיכור
טאַמעוואַטע
וואַקלט זיך, ווי אַ צעדרייטער...
און אַ צווייטער —
מיד פון טרינקען —
ליגט אויף מיסטיקן געלעגער
אין אַ טיפן שלאָף
פאַרזונקען
אין בסדרדיקן כראָפּען — — —

מײַלער כליאַפּען

יצחק בערלינער

ווייסע פּולקע פון די קופּליעס
אין פּולקעריאַס
אויף די ראַגן.

פרויען טראַגן
אויף די פּלייצעס זייערע קינדער
איינגעוויקלטע אין טיכער
און די קליינע, דאַרע פיסלאַך
באַמבלען
אויף דער מאַמעס רוקן..

שטאַרע קוקן
שוואַרצע, פינקלענדיקע אויגן
פון געזיכטער
אויסגעדאַרטע...

שווייגנדיק און איינגעבויגן
זיצן מענטשן אויף די שטיינער
גריזשענדיק טאַרטיאַס האַרטע
מיט די געלבלאַך-ווייסע ציינער...

זוכן ביינער
אין די מיסטן
הינט דערשראָקענע און ציטער...
קוקן
מיט אַ בליק אַ וויסטן
וואָיען ביטער...
צי פון עלנט — —
צי פון הונגער — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

פרויען יונגע
קוקן דרייסט מיט שווארצע אפּלען
אונטער ברעמען
אָפּגעפאַרבטע...
אין די אויגן
פונקען צאַפּלען...
פּעכיקשווארצע האר
געקאַרבטע,
מיט קאַלירטע קעם
פאַרפּוצטע...
בלויען ליפּן —
רויטבאפאַרבטע —
אויסגענוצטע —
איינגעצויגענע מיט גאווה — —
צי פון עלנט — —
צי פון תאווה — — —
— — — — — — — — — —

יצחק בערלינער

פויזעט אום א קאַלטער טרויער
אויף די גרויע
טראַטואַרן,
און פון ווענט,
פון יעדער מויער —
שוואַרצע לעבער —
טירן —
שטאַרן — — — —

טריט זיך שאַרן — —
שטילע, רואיקע געשטאַלטן — —
מענטשן פּלאָנטערן זיך, ווי קנוילן
ביי די אויסגעלייגטע ברעטלאַך
וואו עס ליגן,

שטאָט פון פּאַלאַצן

פול מיט הונגעריקע פליגן,
קופּקעס באַמידראַרן
און זיי פוילן...

הייזעריקע כאָרן
גרילצן
אין דער לופט דער שטאַרער, —
שטומפּע קלאַנגען —
מישן אויס זיך
מיט געזאַנגען...
אומעטיקע,
וויסטע
גרוילן
שוועבן...

יצחק בערלינער

און דערנעבן
וואַקלט זיך אַ מענטש אַ דאַרער,
שרייט און שעלט מיט ווילדע קולות:
— אַך, ווי וואויל איז
מיר צו זיין דער האַר און קייסער
איבער מיינע ווילדע סמען,
וואָס ביי מיר אין האַרצן גליען...
העי!
איר גליקלעכע און זאַטע! — —
איך אַליין בין אייער טאַטע — — — —
טעכטער, זין פון אייער מאַמען...
וואָס פאַרקרומט איר אייער פּנים?...
און וואָס מאַכט איר מיר גרימאַסן?...
העי,
פּחדנים! —

שטאַט פון פּאַלאַצן

כ׳קען זיך וואַלגערן אין גאַסן,
אויף די שטינקנדיקע מיסטן,
מיט מיין לעבן מיטן וויסטן,
ווי אַ פוילנדיקער פּגר...
און אויף קאַלטע שטיינער האַרטע
קען איך בעטן מיין געלעגער
און זיך לייגן
מיט די גלידער
אויסגעדראַרטע,
מיט מיין קאָפּ
אויף „וויכן" קישן
פון פּאַפּ־רענע אַפּישן...
קענט איר זיך צו מיר דען גלייכן
און דערגרייכן
צו דעם שטאַפּל
פון מיין זינקען?...
מיינע ליידן
כ׳קאָן פאַרטרינקען
מיט געטראַנקען,
אַז די פרייד אין ברוסט זאָל פלאַמען...
טעכטער,
זין פון אייער מאַמען! — — —
זאָגט,
ווער זענען אייערע טאַטעס? — — —
— — — — — — — — — —

יצחק בערלינער

אנגעטוענע אין שמאַטעס,
מיט די העמדלאַך אויפגעריסן,
מיט די בייכלאַך
הויל און נאַקעט —
קינדער ברוינלעכע און ברודנע
שפרינגען פריילעכע
און טאַנצן...

אַ צעקנייטשטע
גרויע
זקנה —
הוסט און בראַקעט —
זוינט אין זיך אַריינעט
נודנעס
זאַפט פון פוילע פאַמעראַנצן...

שטאָט פון פּאַלאַצן

א צעפּוילטער שוין אינגאַנצן
ליגט א טויטער הונט
אין רינשטאָק...

גאַנצע מענגעס פליגן
ראַיען
אויף זיין קערפּער,
ווי אין בינשטאָק...
באַלד צעפליען זיי זיך,
שוועבן,
פילן לופט אָן
מיט געשטאַנקען...

האַרט דערנעבן
שטייט א מענטש
פאַרקויפט געטראַנקען —
א דערפרישונג פאַר די היצן...
פולע פלאַשן מיט טעפּאַטשע...

קומען מענטשן —
פוילע גייער —
ווישן ס'פּנים פונם שוויצן,
ריטשן
מיט די הואַראַטשעס
אויף די בלאַטיק האַרטע שטיינער,
טרינקען,
זשליאַקען
פון די פלעשער...
זופּן דורך די גרויסע ציינער
דאָס פאַרזיסטע געלע וואַסער...

יצחק בערלינער

אַן אינדיאַנער זיצט אַ בלאַסער
אויף דער ערד,
ביי קופּעס בלעטער,
ביי געוויקסן,
שטיקלאַך צווייגן,
שטיקער פּענקעס
און געווירצן...
זיצט מיט איינגעשפּאַרטן שווייגן...

קומען מענער,
אַלטע ווייבער
איינגעהילטע אין רעבאָסאָס,
אָנגעטוענע אין שירצן...

שטאָט פון פּאַלאַצן

קומען מוידן אַז
און יונגען
מיט צעבראַסטעט ברוינע לייבער,
פון דערנעבנדיקע גאַסן, —
קויפן צווייגלאַך,
שטיקלעך וואָרצלען
פאַר פאַרשיידענע חולאתן...

פאַרן ווייטיק פון די לונגען,
פאַרן קאָפּ
צי פאַר די נירן...

יצחק בערלינער

קינדער פירן
בלינדע מאמעס,
בלינדע טאטעס.
קינדער קליינע —
איינס פון צווייטן איז נאך קלענער...
הענטלאך דארינקע זיך שטרעקן
צו די מענער,
צו די פרויען.

פונקט ווי בעטלער ווי נעניטע,
שלעפן אום זיך אויף טעפיטא
קליינע קינדער:
„זעט,
מיין טאטע איז א בלינדער,

שטאָט פון פּאַלאַצן

שענקט אַ בלינדן מענטש אַ גרױיצן
אַ טאַרטיאַ כאָטש אַ קאַלטע,
אַ פאַרדאַרטע״...
װײנט אין האַרצן שטום דער אַלטער
אַ פאַרצערטער — —
נישט פאַרנעמען קען ער ס׳בעטן,
נישט דאָס קול פון קלײנעם אינגל
קאָן ער הערן — —
װי לאַנג נאָך אין בלינדקײט טרעטן
װעלן זײנע פיס די שװערע?...
װי לאַנג נאָך װעט אים דורך חושך
ס׳שװאַרצע מזל פירן?...

און די מענטשן —
אַלטע,
יונגע —
מיט די באַקן אײנגעפאַלן — —
יעדן טראָפּן בלוט האָט הונגער
אױסגעזױגן,
ס׳פלײש צעפרעסן — —
און די אױגן
קוקן,
שטאַרן
שטומע,
שטילע — —
נישט פאַר זיך איז דאַ אפילו
װאָס צום עסן,
נישט דעם קאָפּ װאו אָנצושפּאַרן — — — —
— — — — — — — — — —

יצחק בערלינער

און ביי וויגנדיקע טירן
פון קאַנטינעס
אויף די לעבעדיקע שוואַרצע טראָטואַרן
טאַנצן ווייבער —
אַלטע פּרינעס —
מיט די אויגן רויט פאַרלאָפן,
מיט די פּנימער געשוואָלן...
טאַנצן, טאַנצן
האַלב פאַרשלאָפן
אינם שכּרותדיקן וואַקלען.
טאַנצן שיכּורבּיִקע מענער,
גלאָצן מיט די שוואַרצע אויגן,
ווי מיט ברענענדיקע פאַקלען...
טאַנצן קינדער,
מיידלאַך פלינקע

שטאָט פון פּאַלאַצן

ביים באַגלייט
פון קאַטערינקע,
דרייען זיך:
די גאַס,
די בוידן
מיט די יונגען,
מיט די מוידן...
אַלץ צוזאַמען
אינם שוועבן,
אויך די סמען
פונם לעבן
אויסגעלאַכטן...
דרייען זיך
אין ווילדן שווינדל...
ווער קאָן גרניע פרייד דען בינדן?...

—

אַלע זאָרגן
שוין צעשאַטן...
און דעם מאָרגן
אויך צעטראָטן...
און די ווייען? —
ווער דאַרף טראַכטן?...
מיט אַ שמייכל
אַ געמאַכטן
שנעל זיך דרייען,
מיטן הייסן בלוט צעזאַטן,
אין די ווילדע קאַראַהאָדן...
טאַנצן ווייטיקן צעגליטע
אויף די גאַסן
פון טעפּיטאַ...

— — — — — — — — — —

II

שטאָט פון פּאַלאַצן

קומט די נאַכט — דער אומעט־זינגער
אין אַ מאַנטל אַ פאַרהילטער — —
קומט די נאַכט — דער שאָטנשפּרינגער,
אויף אַן אַלטע האַרפע שפּילט ער;

צופּט מיט לאַנגע שוואַרצע פינגער
אויף די קלאַגנדיקע סטרונעס, —

שפּרינגען טענער
און צעפאַלן
אויף די חשכדיקע גריבער,
אויף די שטיינער,
אויף די טירן
פון די שטיבער...

יצחק בערלינער

און ס׳צעשיטן זיך,
ס׳צעשווימען
פינסטער־אימהדיקע וועלן
אין די ווינקלען פון די שוועלן,
וואו עס טוליען זיך
און קוויקן
מענטשן מיטן וויסטן עלנט — —
לאכט דער צער ארויס פון בליקן
אזוי גאליק און פארביסן — — —
— — — — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

מיט די ווענט אַרומגעריסן
פענסטער לעבעדיק און שויבן,
שטייט די אַלטע קירך,
די גרויע,
צווישן פוילנדיקע קויטן
מיט אַ שווייגנדיקע תפילה
אַזאַ פרומע
הינטער צוגעמאַכטע טירן — — —
מיט אַ שטילקייט
אַזאַ שטומע,
ווי די שטילקייט
פון אַ טויטן — — — —

נעבן קירך —
ווי שאַטנס

יצחק בערלינער

שלייכן
שלייכער שטילע
מיט די דארע פינגער
קלייבן
פרעמדן אָבפאַל,
פרוכטן פוילע
אין די מיסטן — — —

און אַ פרוי,
ווי אַ נבלה,
אפֿן ס׳ברוינע לייב
און ברוסטן
מיט געשווירן,
מיט צעפּלאַשעט שוואַרצע קודלעס
איבער ווילד־צעבּרענטע אויגן — —
ליגט ביי קירכעס אַלטע טירן
אויסגעצויגן — —
און מיט פויסט
און איינגעביילטער
קלאַפּט זי אין דער הוילער ברוסט זיך
און פאַרהוסט זיך:
— קיינער וועט מיך דאָ נישט רירן —
שרייט זי אויס מיט אַ געלעכטער —
און אפילו נישט דער וועכטער
מיט דער פאַלקע — —
מיט דער גאַנצער וועלט צום טייוול.
איך בין מלכּה! — — —
— — — — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

ווי אַ האַרטע, שטײַפֿע ליאַלקע,
אַנגעצויגן, ווי אַ סטרונע,
בײַ דער מויער
שטייט אַ שיכור,
דורך די ציין אים
גיסט זיך סלינע
און ער וואַרטשעט
און וו׳אַ פּעקל אײַנגעקאַרטשעט
לאָזט ער זיך אַראָפּ אויף דר׳ערד
און ווערט אַנטשלאָפֿן..

מיט דער ברוסט און פּלייצע אָפֿן,
גלײַך דער פֿינסטערניש אַנטקעגן,
אין אַ וואַקלענדיק באַוועגן —
גייט אַ מענטש און שרײַט און זידלט.

יצחק בערלינער

ווילדקייט בליצט פֿון זיינע אויגן
און פֿון מויל דעם ברייטן זיינעם
שיטן ווערטער זיך און שיטן:
— ווייב און קינד און שטוב וואָס טויגן? — —
כ'דאַרף ניט קיינעם — — —
ס'האָט מיין ווייב — די צוויג פֿון צוויגן —
אויף אַ צווייטן מיך פֿאַרביטן
צו אַלדע קלאָגן! — — —

האַרט ביי ווענט
אויף שוואַרצע ראַנן
ברוינע הענט
צו ליפּן טראָגן
קאַווע־טעפּלאַך.

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

און אויף טרעפּלאַך
מיט די קעפּלאַך
אויף די שטיינער
ליגן קינדער —
זעקלאַך ביינער —
טוליען זיך אין קאַלטן ציטער
און זיי קאַרטשען זיך צוזאַמען — —

חלומען זיי פֿון אַ מאַמען,
פֿון געלעגערס
אויף בעטאַטעס
און פֿון הויזעלאַך אָן לאַטעס — —
ס'איז זיי וואַרים;
אין אַנאַפּרע ברענט אַ פֿייער,
פֿון די טעפּלאַך שלאָגט אַ פּאַרע — —
אַזאַ גוטער גרויסער וואונדער...

יצחק בערלינער

לעם די שלאָפנדיקע קינדער
שפּילט א מענטש אויף א גיטאַרע, —
שפּרינגען אומעטיקע קלאַנגען
פונם צאַרטן סטרונע-ציטער,
זינגט ער מיט
און ס'העלפט א צווייטער
און א דריטער —
זינגען אַלע דריי צוזאַמען
שטילע דאָרפישע געזאַנגען
און די שוואַרצע אויגן פלאַמען
אונטער ברייטע היט פון טשאַרראָס
און מען גיסט אין האַלז אריין זיך
ווייסע פּולקע פון די כּאַרראָס.

איז דער הימל שוואַרץ פאַרצויגן,
הילט מיט שאַלן איין די הייזער
און ער קוקט מיט רויטע אויגן
איבער לעבערדיקע געסלאַך,
אויף די וואַקלענדיקע שפּרייזער,
איינגעהילטע אין סאַראַפּעס.

גייען
גייער —
פּוילע שקאַפּעס —
שלעפּן נאָך די פּיס די שווערע
אויף די שטיינער — — — —
— — — — — — — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

און אַ מענטשל אַזאַ קלײנער —
הויט און בײנער
און אַ צװײטער
זײן באַגלײטער
װי אַ קורצער גראָבער פּעסל,
און זײן ברוינע ברוסט אַנטבלויזט איז.
שלעפּן בײדע זיך בײ פּויסטעס,
שאַרן שטום זיך דורכן געסל
מיט אַ גאַנג אַזאַ מין זאַכטן,
מיט אַזאַ געהײמען טראַכטן,
קוקן שטאַר אויף אַלע זײטן
מיט אַ בליק אַזאַ צעשטרײטן —
ס'גײט נישט קײנער — — — —

און דער מענטש פון הויט און בײנער
זאָגט צום צװײטן —
צו דעם פּעסל:

יצחק בערלינער

— העי, דו ווילדער טייוול, חמור,
נא דיר ס'אייזן,
נא דעם האמער
אייזל־מוח —
נו, באווייז מיר איצט דיין כוח —
ריים אראָפּ דאָס קליינע שלעסל —
איך וועל היטן...

קוקט דער דאַרער זיך ארומעט
איבער נאכטיש-וויסטן אומעט
מיט א בליק צעגליטן.

קוקט ער —
זעט ער —
קיינער גייט נים,
קיינער קומט נים,
אז קיין פליג אין לופטן זשומט נים,
אז אין ראָג דער וועכטער שטייט נים.

ברעכט דער דיקער
ברעטער שטיקער
און דאָס פּרוכנע האָלץ עס שפּאַלט זיך
און עס האָט דאָס פּויסטע־טירל
אויפגעפּראַלט זיך.

בלייבן ביידע שטיין און גאַפן
מיט די אויגן שטאַר און אָפן — —
מיט א ליידיקייט א פּוסטער
אין דער בויד זיך אנגעטראָפן — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

שוואַרצע נאַכט —
אַ גייסט אַ בייזער —
דעקט די גאַס מיט שוואַרצע טיכער.
אויגן פיר
אין ווילדן בליצן
פינקלען,
ווי דורך שוואַרצע גלעזער...
ציינער קריצן
אין רציחה...

און דער דיקער שרייט און כעסט זיך
און זיין ברוינער פּנים בלאָסט זיך,
עפנט ס'מויל און ווייזט די ציינער,
גיט אַ בייזן שפּיי אויף שטיינער:
אויפן מענטש פון הויט און ביינער
שפּיזט זיין בליק זיך ווילד אין פלאַמען:
— איי, אַ רוח אין דיין מאַמען!
האָסט געזאָגט, אַ גאַנץ פאַרמעגן
ליגט אין פּויסטע דאַ באַהאַלטן
און מיר וואָלטן לאַנגע יאָרן
שוין געהאַט צום טרינקען, עסן...
און מיר וואָלטן בייזן הונגער
אויך אויף לאַנג געהאַט פאַרגעסן...

שטייט דער דאַרער
אַזאַ שטומער און אַ שטאַרער
רעדט קיין וואָרט ניט
און ער רירט זיך פונם אָרט ניט
און די ליפּן זיינע צוקן:

יצחק בערלינער

זיינע בליקן
אויפן דיקן
מיט א מוראדיקן קוקן
און די הענט אין קראמף און קלאמער...

כאפט דער גראבער באלד דעם האמער
און א זעץ אין קאפ פון דארן: —
— נא דיר, שוטה,
וועסט מיך נאכאמאל ניט נארן...

איז געפאלן אויף די שטיינער
דארער מענטש פון הויט און ביינער
מיט פארלאפן־רויטע אויגן
און געקארטשעט זיך אין ברומען
און אויף אלע פיר געקראכן
און פון טאש ארויסגעצויגן
שפיז געשלייפטע
און מיט פויסט אז איינגעשטייפטע
שפיז אין חברס בויך דעם פעטן
אריינגעשטאכן:
— נא, באהאלט מיר דא מיין מעסער...
— — — — — — — — — —

האט די נאכט — דער אומעט־זינגער —
מיט די לאנגע שווארצע פינגער
אלטע הארפע אנגעסטראיעט — —

זענען מיט א הונגער־ברומען
גאנצע מחנות הינט געקומען
און געוואיעט — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

מיט געהויל אַרומגעשפּרונגען
מיט אַרויסגעשטעקטע צונגען,
האָבן אָנגעהויבן לעקן
פון די שטיינער רויטע פלעקן — — —
— — — — — — — — — —

יצחק בערלינער

— טעפּיטאָ!
געכאַוועטער וואונדער פון פינסטערן טרויער,
געשוואָלענער קערפּער מיט וואונדן, וואָס פּלאַצן...
אין צאַרנדיק־בייזן און אייביקן לויער,
אַנטקעגן דיין גוף, שטייט די שטאָט פון פּאַלאַצן —

דער שטיינערנער מאָנסטער, מיט אויגן צעגליטע,
מ׳ט שטאָלענע ציינער, וואָס בייסן און פרעסן
און זויגן די בלוטן פון האַרץ דיר — טעפּיטאָ —
געזונקענער עלנט אין שטומען פאַרגעסן...

די מענטשן דאָ דיינע — פאַרשטאַרטע סטאַטועז —
מיט לייבער פאַרברוינט, ווי פון קופּער געשמידטע;
זיי שלעפּן פאַר פוילקייט די טונקעלע שעהען,
וואָס שטאַרן, ווי זיי, אויף דיין רוקן — טעפּיטאָ...

שטאָט פון פּאַלאַצן

און ס'פּרעגלט די זון אויס דיין טונקעלע בלאַטע,
וואָס ליגט, וו'אַ געשוויר, אויף די שטיינטראַטוואַרן...
און ס'שפּרודלט די קרענק — אַט די שוואַרצע סוכאַטע,
פון דאַרע געשטאַלטן, וואָס שווייגן און שטאַרן.

וועט עמיץ דען פרעגן די מענטשן די שטילע,
פאַרוואָס אַזאַ פרייד, ווען די נויט איז אַ שווערע?...
און ווער וועט דען וואָגן צו טראַכטן אַפילו,
אַז פרייד קען אויך הוליען, ווען ברוסט איז אַ לערע...
— — — — — — — — — —

דער הימל, וואָס הענגט איבער מאַרק פון טעפּיטאַ,
איז גרויער באַדעקן אויף לייב פון אַ טויטן...
די בוידן — אַ שוואַרצע און פוילנדע מיטה
אויף שטומען בית־עולם פון עלנטע נויטן...

מעקסיקאַנישע נעכט

שטאָט פון פּאַלאַצן

מעקסיקאַנישע נעכט

א.

אין נעכט אַזוינע שוואַרצע,
קאַלטע,
שרעקעדיקע, טויטע,
ווען עס שטאַרט די שטאָט, די שטומע,
אין אַ פינסטערדיקן שטאַרן, —
קריכן אום
און שטיל זיך שאַרן
איבער אָפּגעלעבטע גאַסן
אויסגעבלייכטע קנעכט פון הונגער —
קינדער פון אַ רגע ליבע —
זוכן וואו אַ נאַכטגעלעגער
ביי אַ האַרטן, קאַלטן מויער,
איינצוטוליען
מידע גלידער —
הויט פאַרצויגענע אויף ביינער,
אויסגעטרוקנטע פון הונגער, —
מיט די גאָסנהינט
אויף שטיינער...

יצחק בערלינער

ב.

און אין רוישיקע סאַלאַנען,
און אין הייסע קאַבאַרעטן,
שפּרינגען אום די ווילדע קלאַנגען
פון פליוט און פּויק און דזשאַז־אַרקעסטער
און צעריסן לופט אין שטיקער.
און די פיס, זיי טופען, טרעטן
צו דעם טאַקט דעם אויפגערוישטן
פון אַ פּאַקס־מוזיק־געפּילדער,
ווי ס'וואָלט עמיצער געיאָגט זיי
מיט טייוולאַנישע אימפּולסן
אינם ים פון הייסע אָטעמס — —
און עס דרייען זיך די פּאָרלעך
מיט די אָרעמס פעסט פאַרוויקלט,
מיט די לייבער ענג פאַרפּרעסטע
אין די תאוותקע קאַנוואַלסן...

ג.

אויף די גאַסן, וואו עס טונקלט,
און אויף ראָגן, נאָס באַרעגנט,
ביי לאַמטערנעס גרוי צעפּינקלט,
שלייכן אום,
מיט טרויער שמייכלען,
מיט אַ ציניש טויטגעלעבטער,
אין אַן איינזאַמען פאַרטרויען,
בלאַסע פרויען
מיט אַ מאַסקע פון קאָסמעטיק
און זיי וואַרטן
אויף אַ זכר,
כדי צו קענען אים פאַרטיילן
אויפן הייסן זנות־געלעגער
אויסגעברענטע, טויטע תאווה
פאַר אַ שטיקל ברויט און פּודער...

יצחק בערלינער

ד.

און אין פענסטער האלב פארלאשן,
ווען עס רוט די נאכט פון מידקייט,
פרעסן איין זיך
אין די שויבן
גאנצע מחנות בלאסע שאטנס
פון די מענטשן
נישט געבוירענע אויף וועלט דא
פון אזויפיל הייסע זאמען,
וואס די צייט האט אויסגעגאסן
פון איר גיריק ווילדער תאווה...
און זיי שוועבן אום, די שאטנס,
מיט די ווינטן
ווילד צעשטורעמטע
און שרייען:
ס׳פעלט אונז זונענליכט פון וועלטן,
ס׳פעלט אונז אטעם און באוועגונג!
ס׳האט אונז אייגן בלוט פארמשפט
מיט א טויט פון פאר געבוירן.
מיר פארזינקען — בלאסע שאטנס —
אינם אפגרונט פון פארגעסן...

צוועלף אזייגער

צוועלף אזייגער.
נאכט — א בייזער
שאטנלייגער —
הילט די הייזער.
און דערשראקן
גלאקן
קלינגען,
קלאנגען
קלאנגן.
קולות זינגען
אוים געזאנגען
אויף די ראגן...

ווער מען דען צו קבורה פירן
ווער דורך דער נאכט דער בלינדער?
קלאגט דען עמיץ נאך א טויטן? — —

יצחק בערלינער

ניין,
ס'איז גרעסער נאך דער וואונדער! —

ס'זינגען קינדער
פון די קויטן
אויסגעלייגטע אויף פאפירן
ביי פארמאכטע קלייטן־טירן...

שטאט —
דו שטיינערנער געלעגער —
אפן איז דיין סוד, —
ס'איז צוועלף אזייגער — — — —

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

נאַכט

אין פֿאַלדיקע, שפּעט־שעהאיקע, אומרואיקע גרימאַסן
האָט אונדז ס'טונקל פּנים איינגעקנייטשט זיך, ווי אַ טייוול —
דרימעז אויפֿגעלאָזענע פֿון קעטעם ווייסן בייוול,
האָט אָפּשיין פֿון די לעמפּלאַך אויסגעמאָלן אויף די גאַסן —

אַ שטומע שעה. אַ לוילעכע, קומט אָן אין לאַנד, וואו נאַכט איז
די הייזלאַך, ווי די זקנים, איינגעקאַרטשעט בלייבן זיצן:
און ס'דאַכט זיך, אַז די נאַכט זי קנוילט אַרוים זיך פֿון די שפּיצן
פֿון בערג, ווי אויפֿגעוויקלטע צעקנוילטע שאָטן־פּלאַכטעס — —

יצחק בערלינער

שטערן

ניט קיין גאסן, דא וואו מענטשן טרעטן,
נאר געשפאלטענע און טיפע טאלן — —
ניט מיט היינער פון גראניט און שטיינער
איז דאס לייב פון שטאט אזוי געשוואלן, —
ס'שטייען שורות לאנגע אורסקעלעטן
מיט פארטריקנטע און הוילע ביינער — — —

ניט קיין הימל איבער שטאט דער ברייטער,
ניט קיין שטערן פינקלען אזוי פריילעך, —
ס'האט דער אונט גרויער, פארן שטארבן,
זיך ארויפגעדראפעט אויף א לייטער,
זיין פענדזל איינגעטונקט אין רויטע פארבן
און א שפריץ געטון אויף שווארצן לײלעך — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

שלאָפנדיקע גאַסן

הייזער שטומע — גרױלעכע און טונקעלע קאַנטורן —
שטאַרן אין דער נאַכטישקייט מיט שטיינערדיקן שווייגן.
גייען אויף, ווי פידלקלאַנגען, הויבן זיך און שטייגן,
טריט פון מענטש באַנאַכטיקן און לאָזן ניט קיין שפּורן.

און לאַמטערנעס, דין און דאַר, ווי עלנטע פיגורן,
קוקן אין דער פינסטערניש מיט אויגן איינציק רויטע;
טרויערן אין שווייגעניש, אַזוי ווי נאָר אַ טויטן,
ציטערן מיט בלעכנע אויגן שלעפעריקע, זשמורען.

וואונישטוואו אַ מענטשעלע מיט וואַקלדיקן טריטן
קלאַפּט זיך אָן אַן מויערן אין שכּרותדיקן וואַנדער.
ערגעץ לויפט אַן אויטאָ ווילד און ברומט זיך בייז פאַנאַנדער.

און פון פענסטער אָפענע פון בלויע קאַבאַרעטן,
שאַלט אַרויס אַ פאָקסטראָט־ליד מיט תאוהק־ווילדע שפּאַסן,
וועקנדיק די שטילע נאַכט, וואָס ליגט אויף שוואַרצע גאַסן.

יצחק בערלינער

יעדע נאַכט

יעדע נאַכט —
ווען כ׳גיי די גאַס פאַרביי,
וואו כ׳וואוין, —
זע איך אַ פאַרשוין
מיט אויגן לעבעדיק און שוואַרץ,
ווי נאַכט אַליין;
און עפּעס אַ געוויין —
אַ כוואַליעדיקער קרעכץ
דורך זיינע געלע ציינער
קוועלט.

שטעל איך זיך אַוועק
מיט אנגעשפּאַרטער האַנט
ביי גרויער
וואַנט
און טראַכט:
אפשר זאָל איך פרעגן אַט דעם מענטש
מיט אומבאַקאַנטער האַרטער שרעק,
ווי נאַכט, —
וואָס איז זיין באַגער? —
גיי און פרעג —
אַז אויגן זיינע
גלאָצן שטאַר
אין שוואַרצן לער
פון נאַכטיש אויסגעהוילטן
האַרץ. — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

אַ מענטש וואָס האָט פאַרלוירן פרייד

עס גייט אַ מענטש אין גאַס און פילט ניט זיינע שווערע טריט,
וואָס קלאַפּן אויס אויף שטיינער שטומע אַזאַ שטומען סוד;
אַ מענטש, וואָס האָט פאַרלוירן פרייד, האָט אויך פאַרלוירן גאָט,
וואָס ריזלט אינם בלוט, אין יעדן זינגענדיקן גליד — — —

די פאַדעשוועס פון זיינע פּיס — פאַרהאַרטעוועטער זויל —
זיי טאַפּטשען אום אויף גאַסן קויטיקדיקע פויל און מיד,
די אויגן זיינע קוקן סתם אַזוי אין שטאַרן הויל
פון בייזער נאַכט דער פינסטערער, וואָס זינגט אַ פינסטער ליד.

און זיין געשטופּלט טונקל פּנים איז אַ פּראָטאָטיפּ
פון אַן אַצטעקישער סקולפּטור, ווי אויסגעהאַקט פון שטיין — — —
עס קוילערט זיך אַרויס פון האַלז אים אַזאַ שטום געוויין,
וואָס זיפּט זיך דורך דורך זיינע געלע ציין, ווי דורך אַ זיפּ...

יצחק בערלינער

פון אקסלען הענגען אים אראפ די הענט, ווי העלצער צוויי,
מיט פינגער, ווי פארזשאווערטע און לאנגע שטיקלעך גוס,
וואס האבן שוין פון לאנג צעקוועטשט זיין גרויליקן געשריי,
וואס האט ווי שרעק אין בייזע נעכט, געריסן זיך פון ברוסט — — —

ס'איז ברייט די וועלט, נאר ס'איז דעם מענטש דא אזוי ענג און קליין,
כאטש ס'הענגט א בלויער דאך מיט העלע, בלישטשענדיקע קרעל — — —
ער פילט שוין אויך דעם הונגער ניט וואס טריקנט אים די קעל, —
ער קוויקט זיך מיט זיין אייגן צער, וו'א הונט מיט דארן ביין — — —

א מענטש, וואס שפאט און לאכט זיך אוים פון יעדער וועלט־געפאר,
ווי ס'לאכט דער ווינט פון וואנדערער אין מדברדיקער וויסט,
פילט אפרו־פרייד זיין גוף אויף קאלטן, הארטן טראטואר,
ווי ס'פילט א קינד א שלאפנדיקס ביי מאמעס ווייכע בריסט.

עס גייט א מענטש אין גאס און פילט ניט זיינע שווערע טריט,
וואס קלאפן אוים אויף שטיינער שטומע אזא שטומען סוד — —
ס'איז שטיל אין אים דאס בלוט, א שטיין געווארן יעדעס גליד — —
א מענטש, וואס האט פארלוירן פרייד, האט אויך פארלוירן גאט — — —

שטאָט פון פּאַלאַצן

נאַכטלעגער

I

גזועון כ'האָב: — אַ מענטש איז געשטאַנען אין ראָג און געציטערט,
מיט אויגן פאַרבלאַנדזשעט געקוקט אין די טונקעלע גאַסן,
מיט ליפּן פאַרקוועטשטע, מיט פּנים מיט טויטלעכן בלאַסן,
אין אייגענעם לעבן פאַרפרעמדט און אויף שפּענדלאַך צעשפּליטערט.

אַ הונט, מיט אַ האַלז אַ געקאַרבטן, מיט אויגן פאַרביטערט,
ט'געציטערט פון שרעק, ווי אַ האַז פונם שאָס פון אַ יעגער.
געשטאַנען איז הונט מיטן מענטש ביי דער וואַנט אַ געלעגער
אויף אַפּענער גאַס, וואו דער רעגן האָט פיינלעך געוויטערט.

גזועון כ'האָב: — אַ האַנט האָט געריסן פון וואַנט די אַפישן,
געלייגט זיי אויף קאַלטע און בלאַטיקע שטיינטראַטואַרן;
געטוליעט זיך מענטש מיטן הונט אויף פּאַפּירענעם קישן...

און ביידע געחלומט: — זיי גריזשען פאַרוואָרפענע ביינער
ביים מיסטקעסטל דאָרט, ביי פאַרכמורעטע, גרויע פּאַנאַרן — —
אַ חלום פון הונגער אויף קאַלטע און בלאַטיקע שטיינער...

יצחק בערלינער

II

אין שטאָט איז גרוי די נאַכט, ווי אויסגעברענטער קויל,
נאָך אויסגעהויכטן טאָג פון אָטעמדיקן לעבן.
פון ראַג צו ראַג זיך ציט, ווי מאַטע שפּינגעוועבן —
געפּייף פון פּאָליציאַנטן — אומעטיק און פויל.

און ווייט דאָרט, הינטער שטאָט, אויף גרויען שטויב און שטיין,
דאָרט שפּרייזט אַרום די נאַכט אויף שלאָפנדיקן דלות
און לייגט איר ביינערהאַנט אויף פינסטערע כאַקאַלעס, —
דאָרט בילן דאָרע הינט מיט שטומפּיקן געוויין...

און ערגעץ שטייט אַ מענטש און רייסט פון וואַנט פּאַפּיר,
וואָס דינט אים פאַר אַ דעק אויף שטיינער האַרטע, רויע.
אַזעלכע אומעטום זיך שאַרן שאָטנס גרויע

און זוכן וואו אַ שוועל ביי אַ פאַרמאַכטער טיר...
און יעדערער פאַר זיך, מיט קערפּער מידן, דאַרן,
זיך טוליעט מיט זיין הונט אויף קאַלטע טראָטואַרן...

שטאָט פון פּאַלאַצן

ווען הונט פאַראייגזאַמטער

ווען הונט פאַראייגזאַמטער, וואָס ציטערט אויף א קאַלטער, הארטער שוועל
און בילט אַזוי, מיט אָפן מויל ארויף, מיט וועלפּישן געהויל — —
און ס'ליגט די נאַכט אַזוי שטומשווייגנדיק, מיט אימהדיקן גרויל,
וואָס ציט זיך ביז צום שוואַרצן הימל מיט די בלישטשענדיקע קרעל. —

בלייבט דעמאָלט יעדע שעה ביינאַכטיקע פאַרגליווערט שטיין אַן ריר
און שווערע פינסטערניש — א בר־מינן — צעליגט זיך האַרט און שטייף — —
עס טראָגט דער ווינט אויף זיך דעם סווישטש פון פּאַליציייִשן געפייף,
וואָס קוילערט זיך אריין אין הוילער אָפנקייט פון יעדער טיר — — —

און אינעווייניק ליגן מענטשן, ווי די פּעקלאַך איינגעדרייט,
און ס'דאַכט זיך, אַז ס'איז יעדער איינער דאָ א נורזשענדיקער קראַט — —
עס איז זיי ליב אַזוי צו לעבן מיט דער וואָר פון פּיין און שפּאָט,
וואָס ווייסטער גורל האָט אויף מדבר־יאָרן זייערע פאַרזייט — — —

און יעדער טאָג — א רינג א ראַסטיקער פון לאַנגער שווערער קייט
וואָס פלעכט אַרום דעם פוילנדיקן קערפּער פון א האַלבער שטאָט — — —

יצחק בערלינער

AMOR

דאָס בעט — די הוילע, פּייכטע ערד — פאַר צווייען איז צו שלאָפן:
פאַר אים — אַ נעגאַטיוו פון מענטשגעשטאַלט — און פאַר זיין פרוי;
עס מישט זיך אוים דער ווילגאַטש מיט געריך פון אַלטן שטרוי,
וואָס זאַפּט זיך איין אין זייערע צעברענטע ברוינע גופן — — —

עס וויינט דער ווינט די טיר, וואָס קלאַפּט, ווי טיקטאַקס פון אַ זייגער;
די קילע לופט — אַ צודעק פאַרן גליענדיקן לייב — —
וואָס פעלט אַ מענטש אַזאַ, וואָס האָט דערנעבן ס'איינן ווייב
צו קאָנען טיילן זיך מיט רגעס פרייד אויף מיסטנעלעגער?...

וואָס אַרט אים, אַז דער קאַלטער ווינט ער שרייט אַזוי און יאָמערט,
אַז נאַכט די שוואַרצע הילט אים, ווי אַ מאַמע הילט אַ קינד? — —
עס מעג אפילו רייסן שטיקער פון זיין שטוב דער ווינט,
ווען ס'גליק איז אַזוי נאָנט צום לעבעדיקן לייב געקלאַמערט — — —

ס'האָט נאַכט אים הייסע שעהען אויף זיין קערפּער אויסגעהאַמערט,
אַז וויסטער גורל האָט שוין אויך קיין שליטה נישט אויף אים — — —

שוואַרצע אַספאַלטן

שוואַרצע אַספאַלטן —
צעשפּרייטע מאַטראַצן —
פון שטיינערנע גאַסן
אין שטאָט פון פּאַלאַצן, —

אָ, זאָגט, וויפיל קינדער
מיט דאַרינקע גופן
עס ליגן מיט הינטלאַך
געטוליעט און שלאָפן?...

דערציילט, וויפיל ס'שפּאַנען
פאַרוואַרלאָזטע ברואים
אויף אייערע האַרטע
און שווייגנדע שטיינער?

און וויפיל פאראנען
מיט תאווה־חטאים
פרויען פארדארטע
מיט זינד אין די ביינער? — — —

א שטיינער,
זאגט עדות, —
וואס שווייגט איר און רעדט ניט? —
צי איז דען א פרייד דאס,
וואס מענטש האט קיין בעט ניט?

א, זאגט מיר, פאר וועמען
פאראיינזאמטע פרויען
דארפן זיך שעמען
די לייבער, צו טרויען,

וואס זענען מיט פייער
אין בלוטן באשאנקען? —
ס'איז תאווה אויך טייער
ביי מענטשן וואס בלאנקען — — — —

וואס שווייגט איר דען שטומע
אין נאכטישער אימה
און קוקט, ווי עס קומען,
אז ברויט און אז היימען,

פארדארטע געשטאלטן
מיט בליקן מיט וויסטע
און גראבלען מיט פינגער
אין בלעכן מיט מיסטן?...

שטאָט פון פּאַלאַצן

צי האָט עס אַ זינען,
אַז איינער נאָך איינעם,
ווי פויזנדע ווערים,
אַן היימען, אַן קיינעם,
זאָל גאַרנישט געפינען
אין אייערע געדערים? — — —
— — — — — — — — — —

שוואַרצע אַספאַלטן, —
האָט נאָכט דען אַן אוצר ביי אייך דאָ באַהאַלטן?...

אויף באַרניקס װעגן

שטאָט פון פּאַלאַצן

ווייסן מענטשן...

זענען פעלדער פול מיט בליטן און די שפּייכלערס אָנגעזעטיקט.
נאָר, ס'ווייזט אויס, עס האָט דאָס מזל פאַר די מענטשן זיך פאַרשפּעטיקט — —

איינע פּראַצע פּוילט און וויאַנעט אין די שפּייכלערס צוגעהאַמערט
און די נויט — אַ רייף אויף ברוסטן, קלאַמערט זיך און קלאַמערט...

ס'וואַרפט דער הימל שפע גאָלד און וויקלט זי אין בונטן — —
זאָל איך בענטשן אָט דעם טאָג דעם ליכטיקן באַזונטן? — — —

ס'ליכטיקט אַלץ און ס'וואַרעמט אַלץ און ס'ווערט דאָס זיין דאָ ליבער,
ס'ליגט אויף פעלדער גאָלד אַ סך, נאָר ברויט פעלט אויס און שטיבער...

אַז דער טאָג אַ קמצן ווײַנט מיט טרערן גאָלדענע און יאָמערט — —
ווייסן מענטשן, אַז דער קאָרן פּוילט אין שפּייכלערס צוגעהאַמערט — — —

אַז די זון ווי אַ מכשפה, פּאָקוסט כּישוף דורך די ברעמען,
ווייסן מענטשן, אַז דאָס ברויט, וואָס פּוילט אין שפּייכלערס, איז פאַר קיינעם — —

יצחק בערלינער

מעקסיקאנישע וועגן

סטעפעס און סטעפעס — ווייטבארגיקע סטעפעס
פארהילטע אין בלויע דורכזיכטיקע שאלן,
ווי נאקעטע פרויען אין טולענע שלעפעס
אויף זוניקע ימען מיט גאלדענע וואלן — — — —

פעלדער און פעלדער אויף בארגיקע הויטן
מיט צייטיקע קאניאס וואס שטייפן ארויס,
ווי גולע צעצונדענע זוניקע קנויטן,
וואס לעשן זיך לעשן און גייען נים אויס — — — —

וועגן און וועגן — קרומבארגיקע וועגן,
עס פלאנטערן איין זיך אין אייך מיינע טריט, —
א זומערדיק שווייגן אויף אייך כ'האב באגעגנט
וואס צערטלט און ווארעמט און ברענט און צעגליט.

ביימער און ביימער, ווי הענט אויסגעצויגן
אין תפילהדיק בעטן צום גאלד־האריזאנט —
כ'האב טיף אייער שטילקייט אין זיך איינגעזויגן,
מיין היים אין דער פרעמד ווערט מיר ליב דא און נאנט.

שטאָט פון פּאַלאַצן

סטעפּעס

עס ברענט דאַ און פלאַקערט די זון אויף די סטעפּעס — —
דער טאָג איז געפאַלן אין גליאיקן קיילעך — — —
די שעהען, ווי נאַנעס פאַרהילטע אין קעפּעס,
קריכן פּאַמעלעך — — —

זיך שאַרן אינדיאַנער, מיט אייזלען אינאיינעם,
פאַרוויקלט די גופים אין ברוינע קאַביכעס — —
עס שפּיצן די זאַמדבערג, ווי קעפּ פון זקנים
מיט געלבלעכע פּליכעס — — —

פון ערגעץ אַן אויטאָ — אַן אורח אַ פרעמדער —
צעיאָגט דאַ די שטויבן ביז בלוידעס פון הימלען — — —
די סטעפּעס, ווי וואַגלער מיט אָפענע העמדער,
ליגן און דרימלען — — —

יצחק בערלינער

ליכטיקע טעג

אונטער טראָפּישער זון האָב איך ליב זיך צו טוליען
צו דער היים־ברוינער ערד, אין די גלוטן פון שטראַלן —
זאָל מיין עלנט אין פיצלעך, אין שטויבן צעפאַלן
אַז די פרייד אינעם הארצן זאָל זינגען און הוליען.

ס'איז דאָס זוניקע לאַנד דאָ מיר נאָענט און אייגן
מיט די באַרגיקע לאַנקעס, די וועלדער און גראָזן —
כ'האָב ערגעץ מיין יוגנט אַ גרויע געלאָזן
אינעם עבר אין ווייטן אויף ווילד־פרעמדע וועגן.

און כאָטש איך בין דאָ ניט געבאָרן, געוואוקסן —
האָב איך ליכטיקע טעג דאָ און ס'העלט מיר דער מאָרגן;
און מיין אומעט איז ערגעץ געגאַנגען פאַרלוירן.

איך האָב זיך געלייטערט אין פייער פון זונען,
מיט זוניקע פינגער מיין טרויער דערוואָרגן,
און מיין פרייד כ'האָב אין טראָפּישן לאַנד דאָ געפונען.

פעלדער

אַזויפיל שטילקייט ליגט —
געדולד האַרט־שטאַלענער
אויף וועגן באָרגיקע,
אויף ערד געשוואָלענער
און קרומער.

אינדיאַנער ברוינלעכע
די פעלדער אַקערן;
די אויגן זייערע —
שוואַרצע פלאַקערן
און שטומע.

די אָקסן גרוילעכע
דעם אַקער ציענדיק
אויף פעלדער זוניקע,
וואו טאָג איז גליענדיק
און ברענט דאָ.

מאַיס וועט אויפגיין שטיל,
ווי דאָרפישער געזאַנג,
אויף פעלדער דרימלענדע,
וואָס זענען מיר שוין לאַנג
באַקאַנט דאָ.

יצחק בערלינער

גאָלדענע גאַרבן

ליגן גאָלדענע גאַרבן אין זילבערנעם טאָל,
העלט די גרויקייט אַרויס פונם שפּעקן פּלאַך,
און די זון וואַשט דעם טאָג מיט צעגאָסענעם שטאָל
און באַפאַרבט מיט אַ נעלקייט אויף בוימער דעם סכך.

ווערן בערג אַרום ליכטיקער, ליכטיקער, בלוי —
שפּאַרן־אָן זיך מיט שפּיצן צום גאָלד־האָריזאָנט.
אין אַ גליאיקן טאָג אַזאַ ווילט זיך אַזוי
זיין צו זיך אַליין איינגן, צו גליק אַזוי נאָנט...

און די שטילקייט איז וואַרעמער גלעטנדער טול —
הילט אַרום מיין נשמה אין זוניקן קלייד, — —
דאָס לעבן אינגאַנצן איז ווערט נאָר אַ נול
קעגן גליק אַזוי פיל אין אַ רגעלע פרייד...

שטאָט פֿון פּאַלאַצן

פֿרילינג אייביקער

דער פֿרילינג אייביקער, וואָס נרינט דאָ אינם לאַנד דעם טראָפּישן,
בעט־אויס די באָרגיק־קרומע ערד מיט גרינע גלאַטע סאַמעטן, — —
און זוכן דאַרף מען דאָ, מיט אויג מיט שפּיזיק־טעלעסקאָפּישן,
אַ בוים פֿאַרוויאַנעטן.

איך וואָלט נאָך זעען כאָטש געוואָלט אַ ווינטער אַזאַ שנייאיקן
ווי ס'פֿאַלן שנייעלאַך, ווי שטיקלאַך וואָל פֿון שעפּס געשוירענעם,
און ס'לויפֿן זאַוויערוכעס מיט אַ יאָמער אַ לויהקן
נאָך טאָג דערפֿרוירענעם.

איך וואָלט נאָך זעען כאָטש געוואָלט ווי ס'לויפֿן אום די קינדערלאַך
און גרויסע שטיקער קוילן שניי וואַרפֿט איינער אויפֿן אַנדערן.
און כאָטש דער פֿרילינג אייביקט און ס'איז אַלץ דאָ אַזוי וואונדערלעך,
ווילט זיך וואַנדערן.

יצחק בערלינער

אין דאָרף

ערד איז גרוי און אויפגעשוואָלן —
בלויע בערג אין גרינע טאָלן —
נים מיט רונצלענדיקע שאָלן
אויסגעשאָטן צווישן בלומען.

בוימער וויקלען זיך און פלאַנטען —
גלעטן שטיל די האָריזאָנטן,
ווי אַז אייגענעם, אַ נאָנטן
וואָלטן זיי אַרומגענומען.

פורצע, קלייניקע באַקאָלן
אויף דער קרומער ערד צעפאַלן,
ווי די שיפעלאַך אויף וואַלן
אין אַ זונען-ים צעשוואומען.

שטאָט פון פּאַלאַצן

און אינדיאַנער מיד זיך שלעפּן
באַרגאַרויפצו, ווי אויף טרעפּן,
און עס דאַכט, זיי בלייבן קלעפּן
אין די באַרגיק־טיפע שפּאַלטן.

אָוונט פאַלט אויף בוימער, גראָזן,
שאָטנס שפּרייטן זיך, צעלאָזן,
און אַ ווינטל הויבט אָן בלאָזן
מיט אַן אָטעם מיט אַ קאַלטן.

טוט זיך אָן דער טאָג אַ שלייער
און דער אָוונט לעשט דאָס פייער...
בייזערט זיך דער ווינט, דער שרייער,
וואָס דער טאָג האָט זיך באַהאַלטן.

יצחק בערלינער

טענאַנגאַ דעל וואַיע

דער אויטאָ אין געיעג — —
אַ באַרג נעבן וועג,
אינדיאַנישע הייזלאַך — צעשטעלט אינדערהויך —
בלאַטערן אויף הויקערדיקן רוקן
פון אַ מענטש, וואָס ליגט אויפן בויך — — — —

אַ הוזשענדיקער ווינט איבערן שליאַך —
אַ טשאַרראָ אין ווילדן גאַלאָפּ — —
און הויך איבער באַרגיקע לאַנקעס
ליכטלאַך זיך צינדן און צאַנקען — — —

פענסטערלאַך בלישטשען — —

די נאַכט —
אַז אַלטיטשקע מיט אַ טויד איבערן קאָפּ —
אויף אַ קערבער אַ קראַנקן —
שטעלט באַנקעס — — —

אַנזוניקער טאָג

די בערג איינגעקאָרטשעטע זיצן, ווי קראַנקע,
פאַרהילט ביזן קאָפּ מיט פאַטשיילעס מיט וואָלענע — —
עס שטאַרן פון דר'ערד אַרוים דעמבענע פּענקעס,
ווי קינדערשע בייכלאַך פון הונגער געשוואָלענע — — —

א דאָקטאָר — דער טאָג — מיט א באָרד אַזאַ גרויליקע,
שטעלט אוים יעדע שעה — מעדיצינישע סלאָיקעס — —
די כמאַרעס — צעקנייטשטע און ווייסלעכע ליילעכער —
פאַרדעקן די בערגלאַך — שפּיטאָליקע קויקעס — — —

יצחק בערלינער

בײַם אָפּגרונט פֿון טאָג

בײַם אָפּגרונט פֿון טאָג האָב איך ליב אַזוי שטיין און צו וואַרטן
אויף שעהען, ווי זילבערנע גלעקלאַך, וואָס קומען אַנטקעגן.
כ'האָב ליב אַזוי שטיין און צו קוקן אויף באַרגיקע וועגן,
ווי ס'קלאַפּן די רעדער פֿון פֿורן אויף שטיינברוק אויף האַרטן.

כ'האָב ליב דאָס פֿאַמעלעכע שאָרן פֿון אײזלען, ווי כאַרטן,
וואָס ציִען אין לאַנגע שערענגעס מיט האַלץ אויפֿן רוקן.
אינדיאַנער מיט טעפּ אויף די פּלייצעס, וואָס טאַמעוואַט קוקן
מיט בליציקע אויגן פֿון קופּערנעם פּנים פֿאַרדאַרטן.

כ'האָב ליב דאָס צעפּאַלן פֿון זוניקע פֿלעקן אויף שפּיצן
פֿון ריזיקע בערג, ווי די קעפּ פֿון גיגאַנטישע חיות;
ווי אויערן שפּיציקע שטאַרן פֿון זיי די מאַגעיעס.

כ'האָב ליב דעם צעפּרעגלטן ערד־גוף פֿון גליאיקע היצן —
וו'אַ בלוילעכער כוואַליקער קנויל אין אַ ים אַ פֿאַרשטאַרטן.
כ'האָב ליב אויף די באַרגיקע וועגן צו שטיין און צו וואַרטן.

שטאָט פון פּאַלאַצן

הילט מיך...

הילט מיך, קילע, שטילע, גרויליקע פאַרנאַכטן;
כ'האָב דעם גאַנצן טאָג זיך אונטער זון געבראָטן.
כ'קום צו אייך אַ מידער מיט אַ גאַנג אַ זאַכטן.
לאָזט מיך איצטער רוען אונטער אייער שאָטן
נאָך אַ טאָג אַ שווערן, נאָך אַ טאָג פאַרשמאַכטן.

הילט מיך קילע, שטילע, גרויליקע פאַרנאַכטן.
כ'וויים ניט ווער עס האָט מיר ס'גליק אין האַרץ פאַרשלאָסן, —
וואַרפט עס זיך און רייסט זיך פונם האַרץ פאַרמאַכטן.
ס'פּנים פונם טאָג איז פול מיט בלוט פאַרגאָסן —
כ'וויים ניט ווער עס האָט דעם העלן טאָג געשאָכטן...

הילט מיך, קילע, שטילע, גרויליקע פאַרנאַכטן,
וויקלט מיך אין מאַנטל אייערן, דעם גרויען;
אַז כ'בין אויך אַ שאָטן, זאָל זיך אייך אויסדאַכטן;
כ'וויל אין אייער טונקלען זיך מיט האַרץ פאַרטרויען,
כ'וויל פאַרגעסן טאָג, פון נייע טעג כ'וויל טראַכטן.

יצחק בערלינער

שטאַרבנדיקער טאָג

דער מידער טאָג אין אוונטיקן דרימל
פאַלט,
שטאַרבט — —
און רגעס אומעטיקע, שאָטנס גרויע,
שפּרייטן...

און האַנט פון זון אויף קאַנטן פונעם הימל
מאָלט,
פאַרבט
אין גסיסה־בלוטנדיקע, רויטע, בלויע
קווייטן...

דער אימהדיקער ווינט מיט פינגער קילע
רייסט,
צופּט
אויף שטעגן, ווי אויף ציטערדיקע סטרונעס
פון באַנדורע — — —

די בייזע נאַכט — אַ פינסטערער און שטילער
גייסט —
שטופּט
דעם טויטן טאָג, וואָס ליגט אין שוואַרצע טרונעס,
צו דער קבורה...

שטאָט פון פּאַלאַצן

אוונט אין סטעפּ

שפּעטע שעהען
צינדן
בלוטיק־רויטע פלאַמען — — —
אוונט־ווייען
גליען — — —

כמאַרעס גרויע — אייזלען־סטאַדעס —
ציען זיך און ציען
און פאַרגייען
און פאַרשווינדן
ערגעץ אין די שוואַרצע טאָלן.

סטעפּעס דרימלען — —
קאַקטוסן מיט גרינע טונעס,
ווי פאַרגליווערטע געשטאַלטן,
שפּילן, שפּילן אויס באַלאַדעס
מיט צעשפּרייטע פינגער שטאַרע
אויף די סטרונעס
פון דער בלוטיקער גיטאַרע
וואָס די זון האָט אויסגעמאָלן
אויף די הימלען — — —

יצחק בערלינער

זונלאנד

אויף טראָפּישע סטעפּעס אין וואַנגלען
כ'וויל ווערן אַ ווינטל און בלאָזן
און טרינקען פון זוניקע לאַגלען
די פרייד פון די בוימער און גראָזן.

אַ שטראַל פון דער זון וויל איך ווערן
צו טוליען די בערג, ווי די קינדער, —
ביינאַכט אויפן הימל אַ שטערן —
און אויג, וואָס זאָל זען שוואַרצע וואונדער — — — —

אָ, זונלאַנד, ביזט אַנדערש פון לענדער
מיט פּראַסטיקע טעג אויף די וועגן,
אַ וואַגלער בין איך דאָ אַ פרעמדער —
איז גאָלד פון דיין זון מיין פאַרמעגן.

איך בין אויף דיין ליִיב ניט געבוירן,
נאָר אַלץ איז מיר דאָ אזוי אייגן — —
כ'וויל זיין אויף דיין הימל אַ שטערן —
און אויג, וואָס זאָל זען און זאָל שווייגן — — — —

די צייט איז א מילנער

פעלדער פּאַרגאַסן
מיט זילבער פון זונען,
און באַרג-וועלדער קרוינען
מיט אייביקן גרין —
אָ, זאָגט מיר, וואו קען איך
מיין פרייד דאָ געפינען,
מיין פרייד וואס'ט פאַרבלאָנדזשעט
און כ'ווייס ניט וואוהין?...

איך האָב זי געזוכט
אין קרומוועגיקע טאָלן,
אויף סטעפּעס, אין שטעט
און אויף שטעג און אויף וועג...
די צייט איז אַ מילנער
און האָט זי צעמאָלן —
די גאָלדענע פרייד —
אינם לויף פון די טעג...

יצחק בערלינער

נעלאָזט כ׳האָב פון הינטן
מיין קינדהייט אַ ווייסע
דאָרט ערגעץ אין פּוילן
אויף ברייט־פלאַכער ערד,
מיין טאַטע דערציילט האָט
אַמאָל מיר אַ מעשה
פון עפּעס אַ רייטער
מיט גאָלדענעם פערד...

די יאָרן — פאַרגאַנגען,
און איך בין דער רייטער
און שוואַרץ איז מיין פערד
מיט פאַריסענעם קאָפּ.
צו גליק אויף דער ערד
איז דער וועג אַזאַ ווייטער — —
מיין פערד איז געפאַלן
אינמיטן גאַלאָפּ...

דורך שטעט און דורך פעלדער,
דורך בערג און דורך טאָלן
אַליין בין געגאַנגען
פון קיינעם באַגלייט,
ווייל צייט איז אַ מילנער
וואָס האָט מיר צעמאָלן,
אויף זאַמדן, אויף שטויבן,
מיין גאָלדענע פרייד...

אויסטייטשונגען פון מעקסיקאַניזמען

א.

אידאַלאָס — געצן.
אַנאַהואַק — דער נאָמען פון מעקסיקע פאַר דער שפּאַנישער דעראָבערונג.
אַנאַפּרע — אַ פּירקאַנטיק בלעכן קעסטל, וואָס דינט פאַר אַ קיד ביי די אָרימע מעקסיקאַנער.
אַנים — זיסער בראַנפן.
אַצטעקן — קריגערישער אינדיאַנער־שבט אין צענטראַל־מעקסיקע.

ב.

באַלעראָס — שיכפּוצערס.

ג.

גאַטשופּינעס — אַ זידל־נאָמען אויף די שפּאַניער.

ד.

דעסיערטאָ דע לאָס לעאָנעס — „דער מדבר פון די לייבן" — אַ געגנט נעבן דער הויפּט־שטאָט, וואו עס שטייט אַ טעמפּל פון דער שפּאַנישער אינקוויזיציע.

ה.

הואַראַטשעס — לאַטשן פון לעדערנע פּאַסקעלאַד, וואָס ס'פּלעגן באַנוצן די אַמאָליקע אַצטעקן. (די היינטיקע אינדיאַנער טראָגן זיי נאָך אויך).
הואיטשילאָפּאָטשטלי — אַ גאָט, צו וועמען די אַצטעקן האָבן געבראַכט מענטשלעכע קרבנות פון זייערע קריגס־געפאַנגענע, ביי וועלכע מען האָט אויסגעשניטן די הערצער.
הערנאַן קאָרטעס — דער דעראָבערער פון מעקסיקע.

ז.

ווירכען — הייליקע יונגפרוי.

ט.

טאמאלעס — מעקסיקאנער מאכל, געמאכט פון קוקורוזע־טייג.
טאלטעקן — אינדיאנער־שבט.
טאסטאן — א מטבע פון פופציק סענטאוואס.
טארטיאס — קוקורוזע־פלעצלאך.
טארטיעריא — א סארט בעקעריי, וואו עס ווערן געבאקן טארטיאס.
טונעס (Tunas) — קאקטוס־פרוכטן.
טעאטיהואקאן — א געגנט, וואו עס שטייען די פיראמידן פון דער זון און לבנה.
טענאנגא דעל וואיע — א נאמען פון א מעקסיקאנער דארף.
טעפאטשע — א געטראנק פון טראפישע פרוכטן.
טעפיטא — דער ארימסטער און אויך דער שמוציקסטער קווארטאל אין דער הויפטשטאט פון מעקסיקע.
טעקילא — מעקסיקאנער בראנפן.
טשאראס — באריטמע מעקסיקאנער רייטער און אקסנצאמער.
טשארא־היט — טוכענע און באפוצטע היט מיט ברייטע ראנדן.

כ.

כאקאלעס — כאטעס.
כאראס — ליימענע קרוגן.

מ.

מאגעיעס — דערנער־פלאנצן, פון וועלכע מען ציט ארויס פולקע און אויך מעסקאל.
מאיאס — אינדיאנער־שבט אויפן האלב־אינזל יוקאטאן (מעקסיקע) און גואטעמאלא.
מאיס — קוקורוזע.
מאניאניטאס — פרימארגן־לידער, וועלכע ווערן געשפילט פאר די פריינט אדער געליבטע.
מאריהואנא — נארקאטיק.
מעסקאל — מעקסיקאנער בראנפן.

נ.

נאהאאס — א ראסע, וועלכע האט אמאל עקזיסטירט אין צפון־מעקסיקע.

שטאָט פון פּאַלאַצן

ס.

סאַראַפּעס — פּילקאָלירטע וואָלענע טיכער, וואָס ווערן באַנוצט אַנשטאָט מאַנטלען.

סענטימיענטאָ — שטימונג — אַן אייגנאַרטיק געמיש פון כלערליי געפילן, — ווי טרויער, פרייד, גוטסקייט, רציחה א. א. וו. „סענטימיענטאָ" איז ניט דער באַקאַנטער „סענטימענט".

סעניאָריטאַ — פרוילין.

פּ.

פּאָפּאָ — פאַרקירצונג פון פּאָפּאָקאַטעפּעטל.

פּאָפּאָקאַטעפּעטל — „שוואַרצער מאַן" — באַרימטער וואולקאַן־באַרג, אין מעקסיקע, באַדעקט מיט אייביקן שניי.

פּויסטעס (Puestos) — מאַרק־בוידן.

פּולקע — ספּעציפיש מעקסיקאַניש שיכור־געטראַנק.

פּולקעריאַ — אַ שענק, וואו מען פאַרקויפט פּולקע.

פּורימאַ ווירכען מאַריאַ — הייליק־ריינסטע יונגפרוי מאַריאַ.

פּעטאַטעס — ראַגאָזשעס, אויסגעשפּרייט אויף דער ערד, אויף וועלכע אָרימע מעקסיקאַנער שלאָפן.

פּערפּעטואָ סאָקאָררא — געטין פון אייביקן העלפן.

ק.

קאַביכעס — פּאַטשיילעס.

קאָדיסעס — היסטאָרישע מאַנוסקריפּטן וועגן אַלטערטימלעכקייטן.

קאָנווענט (Convento) — אַ קלויסטער.

קאַנטינאַס — שענקן.

קאַניאַס — צוקער־רערן.

קאַפּוטשין — אַ מאָנאַך פון פראַנציסקאַנער אָרדן.

קואַוטעמאָק — דער לעצטער קעניג פון די אַצטעקן.

ר.

רעבאָסאָס — פּרויענשאַלן.

ש.

שטאָט פון פּאַלאַצן — דער פּסיידאָ־נאָמען פון דער הויפּט־שטאָט אין מעקסיקע.

אינהאלט

אויף דער זייט ים

אויף דער זייט ים	זייט 17
הורבות דערמאנען	23 〃
דעסיערטא דע לאס לעאנעס	26 〃
טעאטיהואקאן	28 〃
פאפאקאטעפעטל	30 〃
ירושה־ברעקלאך פון אנאהואק	32 〃

שטאם פון פאלאצן

קאנטראסטן	37 〃
אין די קויטיקע געסלאך פון שטאט	41 〃
שטאט מיט בלאטיקע קאלוזשעס	43 〃
היימען	44 〃
גראטים	45 〃
געסלאך קרומע	47 〃
הויפן	48 〃
טארטיעריא	51 〃
אויף הארטן שטיין	52 〃
מאריהואנא	53 〃
וואגאבונדן	55 〃
א ממזר	56 〃
וואו זענען די מאמעס	57 〃
באלעראס	58 〃
די זקנה	63 〃
דער זקן	64 〃
ביי טונקעלע טירן	66 〃

סוכאטע	זייט 67
א מענטש	„ 68
מענטשן פון די הינטערגעסלאך	„ 69
הונגער	„ 70
קלאגט א מענטש מיט אן עלנט געקלאג	„ 71
קלויסטערס	„ 72
פערפעטוא סאקאררא	„ 77
דער הימל איז זוניק	„ 79
הענגט א זון	„ 80
פולקעריא	„ 81
מאניאניטאס	„ 82
ווי שטענדיק	„ 84
הימל איבער שטאט	„ 85
אויטאסוגעסטיע	„ 86
גענוג פאר דיר	„ 87
נויט	„ 89
מיין ליד כ'האב ניט דערזוננגען	„ 90
ווען עס וואלט נאר אין מיר זיין געוועגדט	„ 91
איך ווארט אויף א טאג	„ 93

טעפיטא

1	„ 101
2	„ 143

מעקסיקאנישע נעכט

מעקסיקאנישע נעכט	„ 163
צוועלף אזייגער	„ 167
נאכט	„ 169
שטערן	„ 170
שלאפנדיקע גאסן	„ 171
יעדע נאכט	„ 172

א מענטש וואָס האָט פאַרלוירן פרייד זייט 173
נאַכטלעגער 1 " 175
נאַכטלעגער 2 " 176
ווען הונט פאַראייניזאַמטער " 177
אַמאָר " 178
שוואַרצע אַספאַלטן " 179

אויף באַרגיקע וועגן

ווייסן מענטשן... " 185
מעקסיקאַנישע וועגן " 186
סטעפּעס " 187
ליכטיקע טעג " 188
פעלדער " 189
גאָלדענע גאַרבן " 190
פרילינג אייביקער " 191
אין דאָרף " 192
טענאַנגאָ דעל וואַיע " 194
אַנזוניקער טאָג " 195
ביים אַבגרונט פון טאָג " 196
הילט מיך " 199
שטאַרבנדיקער טאָג " 200
אוונט אין סטעפּ " 201
זונלאַנד " 202
די צייט איז אַ מילנער " 203

אויסטייטשונגען פון מעקסיקאַניזמען " 205

LA CIUDAD DE LOS PALACIOS

POEMAS

POR

ISAAC BERLINER

DIBUJOS

DE

DIEGO RIVERA

MEXICO

MCMXXXVI